

No. 34
1e Jaarg.
18 Febr. '14

PANORAMA

Geïllustreerd
Weekblad

GERALDINE FARRAR

ASTRA

SANITAIRE STOF-
WERENDE VLOEROLIE.

Chemische Fabriek
„HET GOOL“

BUSSUM v.h. Hilversum.

„Kijk eens, zuster, daar
vliegt geen enkel stofje!“
„Ja Betje, dat komt om-
dat de vloeren zijn ge-
olied met

„ASTRA“,
dit is hygiënisch
en gezond.

Borduursels Lucerna

worden, direct uit Zwitserland, franco en
vrij van invoerrechten aan huis geleverd.
Japonnen vanaf fl. 5.75
Blouses vanaf fl. 1.95
Kinderjurken vanaf fl. 2.90.

Beste kwaliteit Zwitsers borduursel
op batist, voile, crêpon, linnen en op de
allernieuwste soorten zyde.
Parysche modeplaten met stalen col-
lectie 69 van borduursels franco op
aanvraag.
Onze geborduurde japonnen en blouses
zyn ongemeen. Knippatronen worden
echter by bestelling in elke gewenschte
maat geleverd.

Schweizer & Co. Luzern
Zwitserland

Vraagt
slechts

ERASMIC

TOILETZEEPEN

De naam ERASMIC biedt garantie voor fyne qua-
liteit, heerlyke parfum en chique verpakking.
Verkrygbaar in Parfumerie- en Luxemagazynen en by
apothekers en drogisten.
Alleenverkoopers voor Nederland, Firma B. MEINDERSMA, Sneek.
Den Vaag 12, Cornelis Speelmanstraat.

CAW'S

CAW'S VULPENHOUDER
IS DE BESTE.

Verkrygbaar bij iederen Boekhandelaar, alle
Perry-magazijnen en de Importeurs
Blikman & Sartorius,
Rokin 17, Amsterdam.

HAARGROEI.

Zij, die in werkelijkheid
genezing willen vinden bij
kaalhoofdigheid of ontijdig uit-
vallen van 't haar, wenden zich
in vertrouwen tot J. CERATI,
Haarkundige, Amster-
dam, Zoutsteeg 4.
Aan hen, die na onderzoek
tot behandeling worden aange-
nomen wordt herstel gegaran-
deerd.
Het „Nieuws van den Dag“
schreef onder meer:
Een feit is 't dat onderschei-
dene hier wonende personen
van allerlei leeftijd getuigen
door hem weder in het bezit
van den haardos
te zijn gekomen.

KUNSTSTANDEN

EERSTE QUALITEIT MET 10 JAAR
GARANTIE
A. FL. 150 PER TAND
VASTE PRIJZEN. EERSTE KLASWERK
ALLEEN CEINTURBAAN N° 85
AMSTERDAM
JOH. P. WIJNMAN

P. J. VAN PINXTEREN, Tailleur.

Keizersgracht 17. AMSTERDAM. Telefoon 6713.

A.	Abonnement voor één jaar	B.
15.50 per maand, bij vooruitbetaling.		17.50 per maand, bij vooruitbetaling.
Een Kostuum, een Demisaison en een Pantalon, of een Kostuum en Win- terjas.		Een Jacquetkostuum, een Colbertkos- tuum, een Pantalon en een Fantasie vest of twee kostuums en een Demisaison.

De goederen blijven het eigendom van de geabonneerden.

Dames-Mantelkostuums dezelfde conditiën.

DRAISMA VAN VALKENBURG'S LEVERTRAAN- LEEUWARDEN

ZIEKEN EN INVALIDEN WAGENTJES M. OOSTWOUD FRANEKER.

FRANCO VERZENDING.
STALEN ZIEKENRAAM SYSTEEM „DE MOOY“
RIJWIEL KOPPELING SYSTEEM „NORD“

Iedereen kan eene goede gezondheid genieten.

„Wincarnis“
is een verster-
kend middel,
dat bloed geeft
en de Zenuwen
staakt. Deze goede
eigenschappen zijn
vereinigt in één zu-
veren, heerlyken drank.
Als geneesmiddel werkt
het op en geeft kracht
aan het gehele lichaam.
wanneer men uitgeput is
Als Zenuwversterker voedt
het de uitgeputte zenuwen

Wanneer
men „Win-
carnis“ neemt,
krijgt men dade-
lijk viervoudig de
verloren krachten
terug. „Wincarnis“
geeft frissche kracht,
frisschen moed, gezond
bloed, en sterke zenu-
wen aan duizenden lijd-
ers. En dat is de reden
waarom 10 000 Doctoren
het aanbevelen

WINGARNIS

Wilt U „Wincarnis“ probeeren?
Wilt U profiteeren van eene goede gezondheid?

Wincarnis is verkrygbaar bij alle Apothekers en Drogisten
Wilt U vandaag nog één flesch probeeren?

Kom U zult volkomen
beter worden.

11 FLESC F. 3.—
12 FLESC F. 2.—

PATIENTE IK GEVOEL MIJ ZOO ZWAR
EN ZIEK, DAT HET LEVEN
MIJ ONDRAGELIJK WORDT
VERPLEEGSTER KOM WEES OPGE-
RUIMD! NEEM DIT GLAS
WINGARNIS, HET ZAL U
SPOEDIG FRISSCHE KRACHT
EN LEVENSLUST GEVEN

Generaal-Vertegenwoordiger voor Nederland:
N.V.v/h. HENRI SANDERS, Heerengracht 22, Amsterdam.

HOERA!!

wat een blijdschap! **ORANJE-
ZALF** tegen Winterhanden en Win-
tervoeten, prijs 47 1/2 Ct. p. potje.
**HOERA! LIKDOORNPLEIS-
TERS, 20 Ct.** Alleen verkrygbaar
bij G. CHALLA, Lellegracht
44, Amsterdam.

Geeft Uw' kinderen en eet zelf

C. JAMIN's BISCUITS

VOEDZAAM, GEZOND EN
KRACHTIG.

Verkrygbaar in de 90 Filialen in Nederland.

J. BAPTIST VALLEGGIA,
SINGEL 428-432, AMSTERDAM.

DIVANS MET VERSTELBARE PELUW
f 18.75, f 20.—, f 22.—, f 25.— en f 28.—
DIVANKLEEDEN VANAF F 7.—.

MENTHE VERTE

LA PLUS
FINE MARQUE

EN VENTE
PARTOUT

COINTREAU

N.V. KUNSTHANDEL

ESHER SURREY PROTECTOR
Helmstraat 2, Scheveningen Zuid Blaak 79a, Rotterdam

TENTOONSTELLING

VAN WERKEN VAN
jonge Hollandsche schilders. Mej. M. Wandscheer
Dagelijks geopend van 10—5. Zondags van 2—4.
— TOEGANG VRIJ. —

H.A.V. BANK. SCHIEDAM

ONGEVALLENVERZEKERING

18 Februari 1914

No. 34

1e Jaargang

o

Per nummer 10 Cent

Voor België

20 Centiemen

PANORAMA

GEILLUSTREERD WEEKBLAD

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS-MIJ., LEIDEN

Bureaux voor
Redactie en admini-
stratie:

Doezastraat 1,
Telefoonnummer 1,
Leiden

o

Tooneelcritiek en Tooneelspelersactie

A critique est aisée, et l'art est difficile" is een veel gehoorde leuze. Voor degenen, die dit niet mochten weten, is het misschien interessant te vernemen dat deze „spreuk" het eerst gebezigd werd door Philipp Néricault Destouches (1680—1754) in zijn comédie „Le Glorieux".

Intusschen... de critiek is niet gemakkelijk, omdat de critiek, goed opgevat... een kunst is en „l'art est difficile". Ja, critiek, de rechte, d. i. de gewenschte critiek is zelfs meer dan kunst, zij is... philosophie. Goed geschreven is zij dan schoon-gestelde wijsheid. Maar het rechte, het ideale, bestaat nu eenmaal niet in de wereld, noch waar het critiek betreft, noch waar het iets anders aangaat en dus is er allerlei aanleiding om iets af te dingen op het bestaande, i. c. óók op de bestaande critiek. Te meer daar critiek uiteraard subjectief is. Wat A mooi vindt, vindt B leelijk; wat C geestig vindt, vindt D flauw. En toch bestaat er een norm. Vrijelijk kunnen we dit zeggen: Het aller-aller-slechtste wordt, ook door het publiek, niet aanvaard. In zoo verre geldt eene andere vaak gehoorde leuze: „Le public a raison". De leuze is eigenlijk: „Le public a toujours raison" en dit laatste ontken ik. Want, zoo min als het publiek het slechtste slikt, zoo min waardeert het het beste. „Auf die Höhen

zijn met elkaar minstens dertig maal zoo dom als ieder op zich zelf.

De critiek, die slechts „de tolk" is van het publiek is niet de door mij gewenschte.

Heeft de critiek dan gelijk? De critiek-in-het-algemeen genomen? De Fransche critiek veelal niet. Bekend is, hoezeer bij-invloeden zich daar gelden laten: „Nul n'aura de l'esprit, hors nous et nos amis" is daarop veelal van toepassing. Wij weten al te goed hoe de criticus van vandaag, daar de auteur van morgen en misschien de tooneeldirecteur van overmorgen is. Dit, in verband gebracht met het feit dat Fransche moraliteit geen diepe moraliteit is, omdat de Franschman geen diep mensch is, geeft veel te denken. Ik spreek in het algemeen. Met de Duitsche en met de Engelsche critiek is het beter gesteld. De Duitschers Julius Bab en Siegfried Jacobsohn zijn eminent en durven het maar wát goed te zeggen, zonder dat iemand zich beklaagt over hun „toon". De Hollandsche tooneelspelers zijn tegenwoordig op dit punt zeer gevoelig en daaraan is voorzeker, zooals aan alles, een goede kant. Een mensch zonder zelfbewustzijn toont geen ergernis. Ergernis-toonen vooronderstelt zelfbewustzijn en wij kunnen niet anders dan ons verheugen in het feit dat onze tooneelspelers wat hoogmoediger worden, dat zij hoogmoed toonen, want hoogmoed is nog iets anders dan vooze verwaandheid of pedanterie. Mr. P. W. de Koning heeft het eerst den bezem in het hoenderhok geworpen. Die heeft zich op eene vergadering van het Tooneelverbond te Utrecht uitgesproken tegen den slechten toon van een deel van de tooneelcritiek bij ons telande. Hierdoor opgewekt besloot de vakvereniging van tooneelspelers eene actie op touw te zetten. De heer Stokvis heeft in „de Wereld" eene enquête gehouden, waarin hij velen mannen van naam om hunne meening vroegen waarin hij zelf o. a. tot deze conclusies kwam dat de tooneelcritiek in ons land te zachtzinnig is en dat de tooneelspeelkunst in ons land laag staat. Op eene volgende vergadering van de vakvereniging der tooneelspelers werd openlijk „de toon" van Barbarossa, den tooneelrecensent van „de Telegraaf", gewraakt. Ook werd daar mijne meening dat het publiek niet altijd gelijk heeft, bevestigd door het feit dat het voorlezen van een brief van Verkade, waarin hij mededeelde dat hij geen bezwaar had tegen de critiek in ons land, met hoon-gelach werd aangehoord. Hier waren de tooneelspelers nu „het publiek".

Intusschen: Is „de toon" van de tooneelrecensenten

van onze dagbladpers of van sommigen van hen ongepast? Mijn antwoord op deze vraag is: „Neen".

Den heer Rössing van het „Nieuws van den Dag" is op zijn 25-jarig jubileum openlijk hulde gebracht voor de wijze, waarop hij critiek schrijft; hij is toen gehuldigd door tooneelspelers. Hij werd toen op waardeerende wijze toegesproken o. a. door Jan C. de Vos en door Willem Royaards, terwijl mevrouw Caroline van Dommelen hem een tooneelzoen op de wangen drukte dat het bovenzaaltje van „American" er van daverde. Maakte de heer Rössing, die zelfs de kleinsten der kleinen op z'n tijd weet te waardeeren, zóó zelfs dat tooneeldirecteuren nog al eens last zouden hebben van acteurs, die zich komen aanmelden er zich op beroepende dat zij „mooi in het Nieuws hebben gestaan", maakte de heer Rössing toen den indruk van een wolf in de schaapskooi? En toch weet Rössing het wel heel fijntjes te zeggen als hem iets niet bevalt, heel fijntjes soms tusschen de regels door.

En den heer van Bruggen van „het Handelsblad" kan men toch werkelijk scherpte van toon niet verwijten. Hem kan men hulde brengen voor de wijze waarop hij de kool weet te sparen en de geit en voor het feit dat hij zijne „Pappenheimers", de lezers van „Het Handelsblad" kent.

De kunde van Johan de Meester van „de Nieuwe Rotterdammer" is boven elken twijfel verheven. Royaards zal hem zeker als „autoriteit" erkennen en ik herinner mij dat Heijermans destijds in zijne „Jonge Gids"-periode de Nederlandsche tooneelbeoordeelaarsbent voor incom-

Mevrouw Top van Rijn-Naeff.

muss es einsam sein" zegt Schopenhauer te recht. Dit gaat zoo in de kunst. Dit gaat zoo in de maatschappij. Zooals het kenmerk der kunst is dat zij schoon moet zijn, zoo is het kenmerk der gewenschte maatschappij dat zij wel-geordend zij. Welnu, een moord keurt ieder af; van een moordenaar — in 't algemeen gesproken — heeft ieder afkeer. Maar sympathie, onbewust misschien, voelt men allicht voor den pleger van eene overtreding en we voelen iets van wrevel tegen een politieagent die iemand bekeurt omdat hij na zonsondergang zonder lantaarn fietst. Ik voel: De vergelijking gaat mank, zooals trouwens elke vergelijking. Maar wie begrijpen wil, begrijpt wel wat ik meen: Wij moesten inzien dat de politieagent juist handelt door te bekeuren, dat de man zonder lantaarn, tegen beter weten in, verkeerd doet. Neen, het publiek heeft niet altijd gelijk. „Le public a toujours raison" is eene, in beginsel democratische leuze. Ik, die aristokratie (in hare oorspronkelijke beteekenis) bestreef, ik, die van Eeden's internationalen kreet: „Edelsten van alle landen vereenigt u" althans zou willen omzetten in den meer nationalen: „Edelsten van Nederland, vereenigt u" (in navolging van mr. P. Tideman in „het Midden") deel dáárom ook al niet, de meening dat het publiek altijd gelijk heeft. De menigte, welke menigte ook, is niet veel bijzonders en dertig menschen

P. W. de Koning

Johan de Meester

petent verklaarde, maar toen uitdrukkelijk Johan de Meester en Frans Coenen uitzonderde.

Resteert — ik wil het nu alleen maar hebben over de vier meest invloedrijke dagbladen — de veel befaamde „Barbarossa" van „de Telegraaf". Of zijn toon niet kwetsend is? Antwoord: Neen. Niet kwetsend voor goede verstaanders. Barbarossa vindt het niet noodig zijne lezers aan het huilen te maken. Hij laat hen liever lachen. Hij is zeer spotlustig, maar... hij heeft geest en... hij heeft liefde voor de tooneelspeelkunst. Hij stelt hoge eischen, maar prijst ook onvoorwaardelijk als aan die eischen wordt voldaan. Kan Royaards niet bogen op prachtige critieken in „de Telegraaf"? En waardeert Barbarossa niet de schoonheidsbestreving van Verkade? Prijst hij nu ook niet de, onder regie van Schwab en de Vos, veel betere voorstellingen van „Het Nederlandsch", waar hij die vroeger zeer terecht „afkamde"?

„Maar", zoo zal men hiertegen aanvoeren, „als hij iets afkeurt, doet hij het zoo hatelijk." Dat kan wel wezen, maar waarom zou een acteur zuur-zoet glimlachend de opmerking moeten beamen (hij zou het niet doen: Een acteur beaamt nooit eene slechte critiek): „De heer X zit niet zeer fraai op zijn stoel. Ietwat onhandig doet hij met zijne beenen," terwijl diezelfde acteur onder accla-

matie spin-nijdig wordt, wanneer diezelfde opmerking b.v. aldus wordt geformuleerd: „De heer X slingert zich als een wingerdrank om z'n stoel”? Of: „de heer Y. loopt op chocolade-hakken” in stede van „de passen des heeren Y. schijnen mij in deze rol eenigermate te coquet”? Wat Hollandsch is het toch dat critiek vervelend moet zijn om niet ongepast te worden genoemd. En, gesteld nu eens het zonderlinge geval, het waarlijk buiten-issige geval dat de tooneelspeler, laten wij nu zeggen binnenskamers, den betrokken criticus eens gelijk zou geven, zou hij dan van de spotzieke critiek niet evenveel kunnen leeren als van de saaie?

Intusschen de tooneelspelers-actie heeft, althans indirectelijk, invloed uitgeoefend. Barbarossa wordt bij Heyermans' voorstellingen voortaan geweigerd.¹⁾ Hij had n.l. zeer spotziek geschreven over de 300ste voorstelling van „Allerzielen”. Als Barbarossa hiermede heeft willen zeggen, dat de voorstelling van „Allerzielen”, zooals zij nu door het gezelschap-Heyermans gegeven wordt, eene

J. de m. uke

slechte is, dan ben ik het hiermede oneens. Maar, alweer voor een goed verstaander, heeft hij, dunkt mij, o.a. willen betoogen dat hem de werkwijze van den heer Heyermans: het doubleeren of tripleeren en ook het maar aldoor engageeren van nieuwe tooneelspelers, niet bevalt. Door dit doubleeren immers moest de rol van de huis-houdster van pastoor Nanssen, die destijds bij de „pre-mière” (bij de vroegere „Tooneelvereniging” gecreëerd werd door mevrouw de Boer—van Rijk, nu bij de nieuwere bezetting („Allerzielen” is in die nieuwe bezetting o.a. 100 maal gegeven) vervuld worden door mejuffrouw Hesje van Rijk, die natuurlijk niet op één lijn staat met hare tante. En zóó hekelde Barbarossa ook het feit dat Johan Schmidt een doublure-rol vervult. Ik deel hier ook dit, zijn bezwaar, niet.

J. W. a. l. e. h.

Maar hier komt het op aan: Mag een criticus, behalve over de voorstelling zelf, ook een oordeel geven over de werkwijze van een tooneeldirecteur? En kan men dit optreden dan persoonlijk noemen? Mij dunkt dat er samenhang is tusschen voorstellingen en werkwijze van den tooneeldirecteur en dat men dit optreden-als-zoodanig niet persoonlijk kan noemen. Misschien geeft de heer Heyermans mij daar zelfs gelijk in, maar blijft zijn bezwaar en zou hij kunnen zeggen: „Ja, maar u spreekt over de goede verstaanders, maar Barbarossa drijft de menschen uit mijn schouwburg. Ook de slechte verstaanders van critiek heb ik noodig voor mijn zaak. En ik vind nu eenmaal den toon ongepast.”

Dit is een kwestie van gevoel en van inzicht. Heyermans meent dat Barbarossa „zonder eenig verantwoordelijkheids-gevoel en met opzet zijn zaak in den grond wil boren.” Ik geloof dat hij iets anders bereiken wilde. Maar, daar Heyermans dit denkt... heeft hij, van zijn standpunt, gelijk, als tooneeldirecteur geen toegang te verleenen aan iemand, die zijne zaak z. i. te kwader trouw, schaden wil.

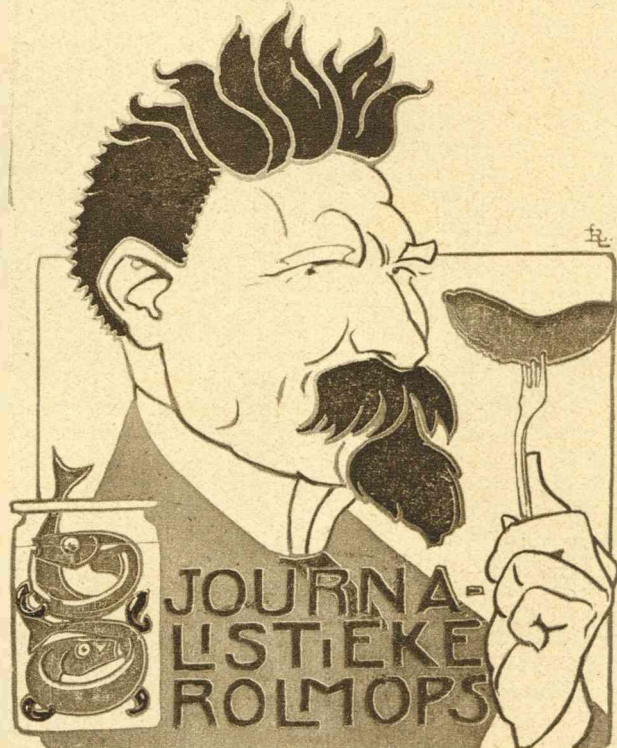
Laat ons nu eens aannemen dat de grieven der tooneelspelers-vereeniging inderdaad gegrond zijn. Zou er dan niets gedaan kunnen worden om de tooneelspelers niet geheel „weerloos” te laten?

Mij dunkt: daar zijn drie mogelijkheden. De eerste mogelijkheid is deze: Elke acteur belove zich zelve en zijnen vakvereenigingsgenooten plechtig te willen leeren van de critiek en de niet-waardige en niet-juiste critiek onder algemeene adhaesie, minachtend schouder-ophalend voorbij te gaan.

De tweede mogelijkheid: Zij richten, laten wij zeggen,

een maandblad op, onder redactie van niemand (een journalist, die het vak verstaat, moet het blad dan in elkaar zetten) en onder medewerking van allen, en in dit blad geven zij anti-critiek, spottend, ernstig, deftig, joviaal, ieder naar zijne eigen geaardheid. De becritiseerde critici moeten zich dan maar niet ergeren over den toon, want die houden zich dan maar aan den regel: te willen leeren van de anti-critiek en de niet-waardige en de niet-juiste anti-critiek, onder algemeene adhaesie hunnerzijds minachtend schouderophalend voorbij te gaan.

De derde mogelijkheid: De tooneelspelers richten niet zelf een blad op, maar verzoeken de hoofd-redacties der groote dagbladen eene dagelijksche of wekelijksche of maandelijksche rubriek te willen geven onder „kunst-nieuws”, voor anti-critiek.

INGELEGD door BARBAROSSA

Omslag van het onlangs bij de firma v. Holkema & Warendorf te Amsterdam uitgegeven boekwerk: Journalistieke Rolmops door Barbarossa (tooneelcriticus van De Telegraaf).

Ja, er is nog eene vierde mogelijkheid. De tooneeldirecteuren bereiden zulke uitstekende voorstellingen voor, engageeren slechts eminente artisten, — ze jagen alle prutsers dan maar de straat op: er zijn nog wel andere nuttige beroepen — en ze engageeren eveneens eminente regisseurs. Dan zou de criticus wel een Nurks, wel een onaangenaam mensch in den Haarlemmerhout moeten zijn, om ééne aanmerking te kunnen maken.

En Nurksen, onaangename menschen in den Haarlemmerhout, gaan we allen, schouderophalend, voorbij.

EDMOND VISSER.

Wij geven hier de portretten van enkele zeer bekende tooneelcritici.

¹⁾ Dit was toen dit artikel geschreven werd. Intusschen is de vrede hersteld

DE BEROEMDE ZEISTERBOSSCHEN IN GEVAAR.

natuurschoon zou verdwijnen, doch een gedeelte zal toch als bouwgrond worden geëxploiteerd. Bovenstaande foto's geven den beroemden „Wonderboom” en het z.g. „Laantje zonder eind”.

Hierboven geven wij 2 opnamen uit de Zeisterbosschen, waarover zooveel geschreven en gesproken is. De gemeente heeft deze bosschen aangekocht om te voorkomen, dat dit stuk

BERGOPWAARTS

DOOR SYBIL CAMPBELL LETHBRIDGE

(VERVOLG)

DE gedachte alleen wond haar reeds op, wanneer zij aan dit feit dacht. Want als zij niet zoo handig was geweest om de gelegenheid, die haar werd geboden, dadelijk aan te grijpen, zou zij nu nog in Milcombe zijn en daar zoo'n eentonig leven leiden, dat de gedachte daaraan alleen haar reeds schrik aanjoeg. Gedurende een oogenblik verminderde haar voldoening, toen zij er aan dacht, wat John Ardath wel zou zeggen, als hij wist, door welke hulpmiddelen zij haar tegenwoordige positie bereikt had. Hij had haar gezegd, dat hij haar door en door kende, dat haar karakter voor hem geen geheimen meer bevatte. Een flauwe glimlach speelde om de lippen, die George Dawley had gekust. Als hij de waarheid eens wist, dacht zij, wat zou hem dat een schok geven! Zijn liefde voor haar zou daar nauwelijks tegen bestand zijn.

Toen, met een vastberaden hoofdschudden, zette zij die gedachte van zich af en ging naar beneden, om mijnheer Dawley op te wachten. Sedert Letty als een wervelwind in zijn leven was gekomen, sedert zij hem beheerschte met haar heerszuchtige persoonlijkheid en sedert zij hem had doen begrijpen, dat haar stilzwijgen alleen gekocht kon worden door absolute gehoorzaamheid aan haar wenschen, had Eldred Dawley geleefd als in een benauwd droom. Het kon niet waar zijn, het kon geen werkelijkheid zijn, voelde hij, dat deze vreemde jonge vrouw in zijn huis was. Zij kon het ontzettende geheim niet weten, dat gedurende zooveel jaren zoo zorgvuldig bewaard was en nu in haar bezit was. Het was te vreeselijk, om waar te zijn. En toch was het waar. Dat het geen droom was, maar ontzettende werkelijkheid, werd hem duidelijk, wanneer hij den starenden blik van Letty's fletse, ondoorgrondelijke oogen ontmoette, als zij aan het hoofd van zijn tafel zat, wanneer zij op die kinderlijk gemaakte toon sprak, dien zij nu en dan aannam, om hem, zooals hij wist, tot wanhoop te brengen.

Maar hij had alles in stilte en geduldig gedragen, het beschouwende als een rechtvaardige straf, die hij na zooveel tijd onderging voor de zonde, die hij had begaan. Hij had iets verkeerd gedaan, was het dan niet rechtvaardig, dat hij daarvoor gestraft werd? Maar dat George en Moya daaronder moesten lijden, dat was te verschrikkelijk.

„U is wat laat,” zeide Letty beminnelijk, toen hij het salon binnenkwam, waar zij op hem wachtte. „de auto staat al tien minuten voor. Zullen we weggaan?” Zij nam haar mantel op, terwijl zij sprak, een prachtig maaksel van zwarte zijde, Spaansche kant en sabelbont en trok dezen aan, terwijl ze naar de deur ging. Eldred volgde haar; toen zij de deur bereikt had, riep hij haar. „Sta stil,” zeide hij en de onderdrukte woede in zijn stem trof Letty. Zij draaide zich om en keek hem aan. Hij was bleek en beefde, heel zijn beschaafde natuur kwam op tegen het tooneel, dat hier moest plaats hebben.

„Sta stil,” zei hij weer. Hij sprak, terwijl zijn adem moeielijk ging. „Ik moet je vertellen, dat — dat het zoo niet langer kan en mag voortgaan. Het is — het is onmogelijk. Het is verschrikkelijk, het is ontzettend. Voor mij zelf kan het mij niet schelen; mijn leven loopt Goddank op zijn eind. Maar ik wil niet, dat je anderen kwaad doet. Dat besef ik pas nu, nu George mij verteld heeft, dat zijn verlovings verbroken is, omdat hij mijn erfgenaam niet meer is, omdat — mijn geld aan jou zal toebehooren.”

Letty haalde de schouders op; een gewoonte, die zij had aangenomen, daar zij dacht, dat dit haar goed stond.

„O, doet dat u verdriet,” zei ze minachtend, „als u het mij vraagt, dan vind ik, dat George nu, voordat het te laat was, ondervonden heeft, hoe inhalig dat volk was. George is dus goed van Lady Moya afgekomen.”

Mijnheer Dawley staarde haar aan, alsof hij haar woorden niet gehoord had.

„En de jongen, dien ik liefhad als mijn eigen, haat mij nu,” zei hij somber; „haat mij, omdat hij denkt, dat ik zijn leven vernietigd heb, alleen maar uit een gril. Dat is te veel, dat kan ik niet verdragen. Ik zal hem alles vertellen, hij moet de waarheid weten en jij — jij kunt het ergste doen.”

Hij wendde zich af, maar Letty snelde op hem toe; zij greep hem bij den arm, zij noodzaakte hem, naar haar te kijken, te staren in die fletse oogen, die nu ineens donker waren door de woede, die er uit sprak.

„Het ergste, gij zegt, dat ik het ergste kan doen,” hijgde zij, „ja en dat wil ik. Beseft u, wat het ergste zal zijn; denkt u, dat Lord Gildare zijn dochter zal laten trouwen met den neef van een man, die —

Maar Dawley hield zijn hand op haar lippen; gedurende een oogenblik had hij de kracht van zijn jeugd herkrege;

hij hield haar vast en zij worstelde, hulpeloos als een kind, onder zijn greep.

„Je zult niet, je zult niet dat ontzettende vertellen,” schreeuwde hij heesch. „Heb ik niet geleden, heb ik mijn schuld niet geboet? God weet, dat ik dit gedaan heb.” „U zult niet de voldoening hebben, mijn leven te vernietigen zonder hetzelfde te doen met dat van George,” antwoordde Letty ademloos, zoodra die ijzeren hand haar lippen niet meer gesloten hield. „Wel, Lord Gildare zou van u walgen; hij zou geen familie van u willen worden, daar kunt u zeker van zijn.”

Somber keek Eldred Dawley haar aan.

„Ik denk, dat je gelijk hebt,” zei hij, „maar ik weet niet, hoe ik dit leven moet dragen. Hoe kan ik leven, terwijl ik zie, dat George ongelukkig is. Letty, heb je geen medelijden, denk je alleen maar aan jezelf? Kun je niet tevreden zijn met minder dan al mijn geld? Is geen kleinere som je voldoende?”

Voor iedereen, die minder hardvochtig en minder zelfzuchtig was, zou het schouwspel van die oude man, nederig smekende om genade, pijnlijk geweest zijn, maar voor Letty was het alleen een uiting van zwakheid.

„Nee, nee, nee,” zei ze heftig, „ik moet alles hebben. Mijnheer Dawley, dat is mijn laatste woord.” Maar zij vertelde Eldred niet, dat haar reden om er zoo op gesteld te zijn alles te erven was, dat zij hoopte, het engagement tusschen Lady Moya en zijn neef te verbreken, want zij had gezworen, dat zij, Letty Manson, en niemand anders, met George Dawley zou trouwen.

HOOFDSTUK IX.

Na dit tooneel heerschte er gedurende een week een zekere vrede in het huis te Belgrave Square. Mijnheer Dawley hield zijn eigen kamers, ongesteldheid voorwendende, maar Letty ging, gechaperonneerd door twee voor-komende dames, die de erfgenamen van den bankier het hof maakten, naar partijen en trok er zeer de aandacht. Door haar wonderlijke schoonheid en haar levendige geest werd zij erg gevierd.

Toch verwaarloosde zij, onder al die uitspanningen, nooit haar tochten naar Peace Hall in Hampstead. De week volgende op die van haar bezoek aldaar met John Ardath, kwam zij vroeger thuis dan gewoonlijk. Mevrouw Rayner was ziek en wenschte haar niet te ontvangen.

De arme dame had meer zulke grillen en Letty had geleerd, ze haar niet kwalijk te nemen.

Maar nu voelde zij zich een beetje terneergedrukt, een beetje vervelend. Mevrouw Rayner's weigering om haar te ontvangen was kort, bijna onbeleefd geweest en Letty was in den laatsten tijd verwend, doordat iedereen haar graag ontving, waar zij kwam; haar tegenwoordigheid werd als een eer beschouwd.

„Mijnheer George is boven, mejuffrouw,” zei de portier, toen zij door de vestibule ging; „hij is er al ongeveer een kwartier.”

Letty's hart klopte onstuimig; zij wachtte een oogenblik voor zij sprak.

„Heb je het aan mijnheer gezegd,” vroeg zij, „weet hij het?” „Om u te dienen, mejuffrouw, mijnheer George zei, dat ik het niemand moest vertellen,” was het antwoord, „hij wilde u zien.”

Letty zeide niets meer. Zij ging als in een droom naar het salon, zelfs deze, de voornaamste wensch, dien zij koesterde, zou vervuld worden. De liefde, waar zij zoo naar had verlangd, de liefde, waar zij om had gebeden, zou eindelijk tot haar komen. Zij stond buiten de deur stil, en dacht eraan, dat een paar meter van haar vandaan de man vertoefde, dien zij liefhad; het oogenblik der oogenblikken was in aantocht, was daar!

Zij deed de deur open en ging naar binnen. De geur van rozen, van viooltjes, die zij zoo weelderig tentoonspreidde, kwam haar als een welriekende golf tegemoet. Recht op en knap, met zijn blauwe oogen op haar gericht, stond George Dawley voor den haard. Zij stond stil, de vreugde maakte haar stilzwijgend, maar de eerste woorden van George brachten haar dadelijk uit den hemel naar de aarde.

„Ik heb eeuwen gewacht,” zei hij norsch, „en ik wou, dat je niet zoo'n massa bloemen had; de reuk ervan is eenvoudig verstikkend, ik begrijp niet, waarom je dat doet.”

Letty glimlachte, maar alleen met haar lippen. Zij reikte hem de hand en boog zich toen over een grooten pot met lelies, terwijl ze den zoeten geur ervan opsnoof.

„Als je het ooit buitensporig had gevonden om een shilling per maand voor bloemen uit te geven, dan zou je begrijpen, welk een genoegen het is, om geregeld een bestelling van zestig gulden per week bij den bloemist te doen,” zei ze met een gelijkmatige stem; „kwam je om mij te hoonen, George, omdat ik van rozen houd?”

Zij keek naar hem op en haar geest ging terug naar dien voor haar onvergetelijken dag in de denboschen van Chilworth. Zij dacht eraan, hoe zijn goedhartige blikken haar hadden getroffen — de flinke gelaatstreken, de blauwe oogen, de aardige, kleine bakkebaarden; zij dacht eraan, hoe voor haar onwetende, meisjesachtige verbeelding zij in hem de vereeniging vond van alles, wat in een man aantrekkelijk was. Nu was zij niet onwetend meer, zij had vele mannen gezien en er velen ontmoet, sommige waren knapper en verstandiger, betere mannen dan George, en toch waren haar gevoelens voor hem niet veranderd. Hij was de eenige man voor haar gebleven. Terwijl zij de lelies verliet, ging zij naar hem toe; zij ging naast hem staan, hun oogen waren op dezelfde hoogte, want ofschoon hij lang was, evenaarde haar lengte de zijne.

„Kwam je alleen om mij te hoonen?” vroeg zij weer. „Ben je boos op mij?”

Zij legde haar hand op zijn arm; haar oogen vertelden hem op een wijze, die niet misverstaan kan worden, wat zij voor hem voelde. George hield zijn adem plotseling in. Hij wist, wat hem werd aangeboden: liefde, de liefde van een vrouw, die iedere man graag de zijne zou noemen.

„Nee,” zei hij een weinig schor; „ik kwam niet om je te hoonen, Letty, ik kwam om je te vragen of je mijn vrouw wilt worden.” Nauwelijks had hij deze woorden gesproken, of zijn hart werd ziek van verlangen naar Moya, naar haar aanbiddelijke lieflijkheid en bescheiden zachtheid, die hij niet kon vergeten, hoe hij er ook zijn best toe deed. Tevergeefs hield hij zich voor, dat zij inhalig was, dat zij getoond had, dat zij hem om zijn geld genomen had, dat het Eldred Dawley's erfgenaam was, dien zij wenschte te huwen.

Hij kon zijn verlangen naar haar niet onderdrukken en eindelijk nam hij een besluit, dat hem een wanhopig redmiddel toescheen. Hij wilde Letty huwen en zijn trouw voor haar zou zijn rusteloos verlangen onderdrukken naar Moya's gezelschap, haar stem en haar aanraking. George was noch verwaand, noch ingebeeld, maar hij wist, dat Letty van hem hield. Hij zwoer in gedachten, dat als zij zouden trouwen, zij er nooit spijt van zou hebben.

Als hij haar ook niet de eerste hartstochtelijke liefde kon geven, waar zij recht op had, hij kon haar wel een standvastige, eerlijke genegenheid geven, die door den tijd niet zou verminderen. Het was een familiegewoonte bij de Dawley's dat de mannen goede echtgenooten waren en van die gewoonte wilde George niet afwijken.

Letty's hand bewoog zich licht, terwijl zij op zijn arm leunde, en haar oogen rustten erop, terwijl zij hem antwoordde.

(Wordt vervolgd.)

Advertentiën-Wedstrijd.

In dit tijdschrift zal eene serie annonces verschijnen van de Comp. Liebig, die gemerkt zullen zijn No. 1, 2, 3, 4 en 5. Alle lezers en lezeressen van dit tijdschrift kunnen aan het concours, dat daaruit zal bestaan om de beste annonce aan te wijzen, deelnemen. De annonce, die de meeste stemmen zal hebben ontvangen, zal beschouwd worden als de winnende, en tusschen de personen, die op deze annonce zullen hebben gestemd, zullen door loting verdeeld worden 110 prijzen, onderverdeeld als volgt:

1e prijs.	f 100.—
2e „	75.—
3e „	50.—
4e „	25.—
5e „	15.—
5 prijzen	à „ 10.—

100 fraaie kookboeken.

Bij deze inzending moet gevoegd worden een bon van Liebig's Chromos, welke bons zich bevinden in diverse verpakkingen van Liebig's Vleeschextract of Oxo Bouillon en dit kan geschieden tot 1 April a.s. aan de fa. A. J. ten Hope, Rotterdam, per franco brief met het opschrift: Reclame-Wedstrijd-Liebig en met duidelijk adres van den afzender voorzien.

De uitslag wordt aan iedere inzender (der) per circulaire medegedeeld.

ALBERT NEUHUYS † Te Locarno is de vorige week op ruim 69-jarigen leeftijd overleden onze beroemde schilder Albert Neuhuys, wiens roem tot ver over de grenzen is gegaan. Reeds vele jaren vertoefde Neuhuys voor zijn gezondheid in het buitenland en slechts zelden bezocht hij zijn geboortegrond; in den vorigen herfst evenwel heeft hij nog eenigen tijd in Laren vertoefd. Op meesterlijke wijze wist Neuhuys het intieme leven van de boerenbevolking in het Gooi en hun aardige binnenhuisjes weer te geven, doch over het algemeen ligt er over al zijn werken een sombere geest. In het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum te Amsterdam en ook in verschillende andere Musea treft men verscheidene schilderijen van hem aan. Bij het portret van Neuhuys (foto Vaz Dias) geven wij ook een reproductie van een van zijn schilderijen.

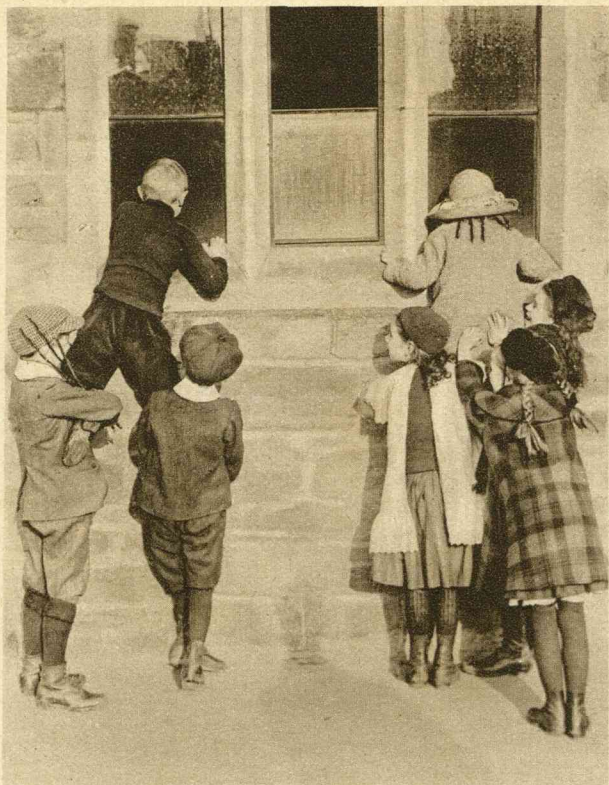
TOON DUPUIS

heeft tegen 1 April a.s. ontslag genomen als hoofdleraar aan de Academie voor Beeldende Kunsten te 's-Gravenhage.

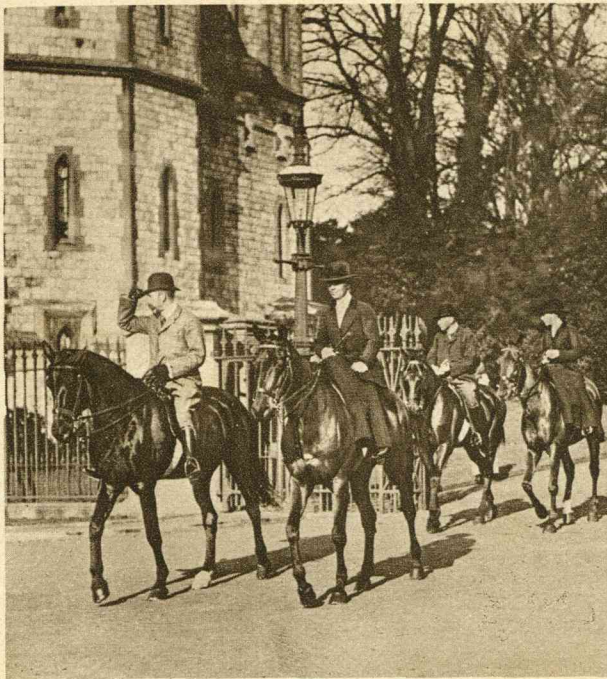
G. J. ROERMEESTER. „Roer“ is een der laatst overgeblevenen uit de Haagsche schilderschool van omstreeks 1870. Hij is de tijdgenoot en was de vriend van de Marissen, van Roelofs, Weisenbruch, de Bock en zoovele anderen, die het mooie van het Hollandsche landschap op hun doeken wisten vast te leggen en er hun weg mee wisten te vinden over de geheele wereld. Hij is een „vieux de la vieille“ van een beroemde Hollandsche schildersgeneratie. Maar wie zou zeggen dat Roermeester 18 Februari 70 jaar is geweest, wanneer men de kleine, ineengedrongen, stoere gestalte ziet marcheren door de Haagsche straten, met den hengel er op uit ziet trekken om een heelen dag langs sloot of vijver op de been te blijven, op zijn rijwiel ziet wegpeddelen om nog een tocht van uren te ondernemen! Roermeester is landschapschilder, een die de mooie plekjes van het Hollandsche landschap al kende vóór menig tijdgenoot van hem ze „ontdekt“ en gezien had. Het echt Hollandsch mooi. En daardoor ook is zijn kunst zoo echt Hollandsch, daardoor is Roermeester zoo de man, die de ontroering over het mooi in ons landschap zoo weet te verinnigen, en daardoor ook zal zijn werk naast dat der Marissen, van Weisenbruch, Roelofs en de Bock zijn plaats blijven behouden. Ter gelegenheid van zijn 70en geboortedag is een schilderij van hem aangeboden aan het Stedelijk Museum te 's-Gravenhage.

HET WERELD-PANORAMA

ALLES STAAKT

In Hereford (Engeland) hadden de onderwijzers het werk neergelegd ten einde verhooging van salaris te verkrijgen. Er kwamen nieuwe onderwijzers doch de kinderen hebben de school verlaten en vragen hun vroegere onderwijzers terug. Op bovenstaande foto ziet men hoe de bengels zich vermaken en door de ruiten staan te gluren naar de enkele „onderkruipers“.

DE KONING VAN HET SPORT-LAND

Zooals bekend is zijn de Engelschen hartstochtelijke beoefenaars van alle takken van sport. Ook de Engelsche Koning stelt hierin veel belang en zijn lievelingssport is paardrijden. Op onze foto ziet men den Koning en prinses Mary het kasteel verlaten om hun morgenrit te gaan maken in Windsor Great Park. Zij zijn vergezeld door Lady Amphil en Lord Stamfordham.

DE „ZESDAAGSCHE“ TE BRUSSEL

In navolging van New-York en Berlijn heeft ook Brussel zijn „zesdaagsche“ op de wielersbaan, welke wedstrijd vorige week onder reusachtige belangstelling is gehouden. Gedurende de laatste uren was geen plaatsje onbezet en buiten stonden nog massa's belangstellenden te wachten. Op bovenstaande foto geven wij de winnaars Siol - v. Houwaert. door het publiek gehuldigd.

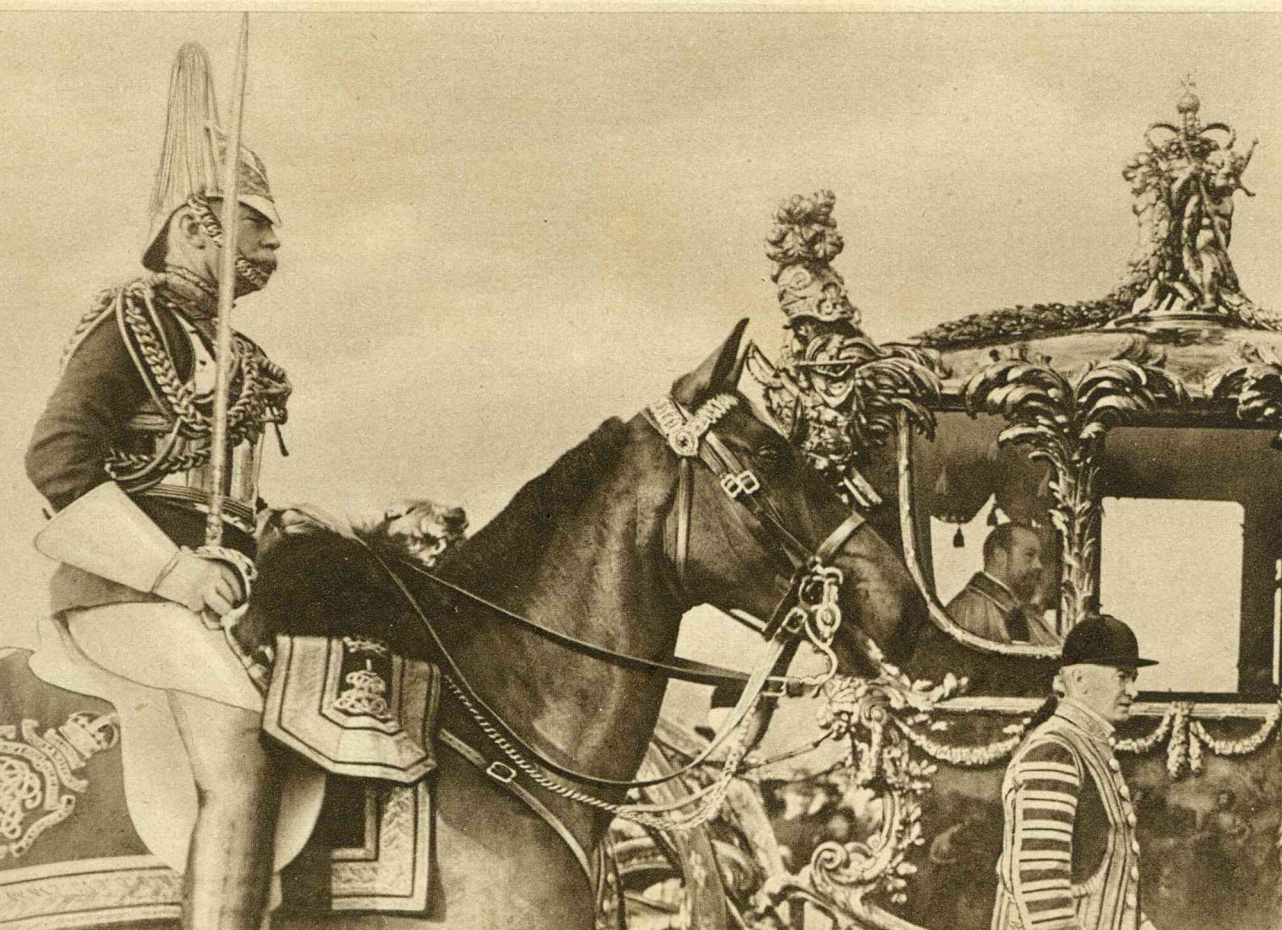
DE KANONNENFABRIEK TE ST.-PETERSBURG

In den laatsten tijd gingen er geruchten dat bij de wapenfabriek Poutiloff te St.-Petersburg de firma Krupp financieel belang had, zoodat de geheimen van deze fabriek, waar de Fransche kanonnen worden gegoten, ook aan de firma Krupp bekend zouden worden. Bovenstaande foto geeft het verlaten van de fabriek door de werklieden.

DE MANIFESTATIE VAN BOEREN IN ZWEDEN

In Zweden heeft de boerenbevolking een kolossalen invloed in de politiek en zoo kwamen 30.000 boeren vorige week in de straten van Stockholm protesteerden tegen het ministerie, dat de bewapening wilde verminderen. Bij deze gelegenheid heeft de Koning een rede tot de Boeren gehouden, die niet erg in den geest is gevallen bij het ministerie.

DE OPENING VAN HET ENGELSCH PARLEMENT

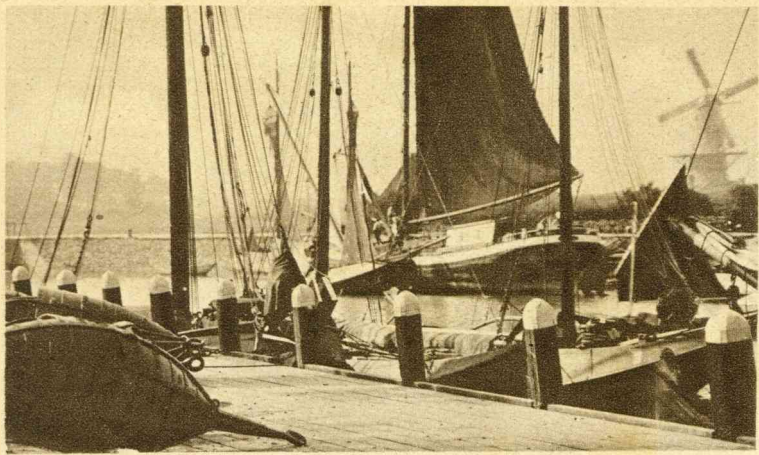
Een soortgelijke processie als wij in Holland den derden Dinsdag van September hebben, heeft ook in Engeland plaats bij de opening van het Parlement. Ook in Engeland begeeft zich de Koning per statiekoets naar het Parlementsgebouw, welke optocht natuurlijk altijd groote belangstelling trekt. Wij geven hierbij den Koning in de koets, geëscorteerd door den Hertog van Connaught te paard.

ERNST HAECKEL. De beroemde Duitsche hoogleeraar Ernst Haeckel is 16 Februari 80 jaar geworden. In Berlijn tot Dokter gepromoveerd maakte hij spoedig naam door zijn uitgebreide kennis op het gebied van de afstamming van den mensch. In Hollandsche vertaling is o.a. van hem verschenen: Uit Insulinde.

DE REVOLUTIE IN PERU. Door een plotselinge staatsgreep van den senator Dürand is de president van Peru, M. Billinghurst, van zijn macht beroofd. Om hem geheel onschadelijk te maken en hem van de wereld af te zonderen heeft men hem maar gevangen gezet.

Canlegsteiger in het nieuwe kanaal.

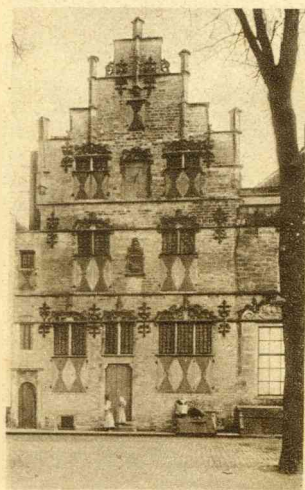
HET OUDE VEERE

DOOR U. G. DORHOUT

(Foto's Helder & Zoon)

De beroemde beker van Veere.

„Oud Veere“.

Mr. Boughton, een der teekenaars van het bekende Amerikaansche tijdschrift „Harpers Monthly“ richtte zich eens tot Miss Montalba, medewerkster van het Engelsche tijdschrift „London News“, of zij Veere al had gezien. En toen hij op zijn vraag een ontkennend antwoord ontving antwoordde de beroemde teekenaar:

„Wat? In Holland geweest, en Veere niet gezien? Neem een plaats op de eerste stoomboot de beste en ga naar Veere; want als ge Veere niet gezien hebt, hebt ge Holland niet gezien.“

Ontegenzeggelijk is Mr. Boughton diep getroffen geweest bij de aanschouwing van de indrukwekkende bouwwerken, van de grootsche monumenten, welke het aloude Veere den bezoeker toont.

Want oud is de vervallen stad: eenmaal een der grootste en vermaardste steden van de provincie Zeeland.

Eertijds bloeide de sterke vesting als drukke havenplaats, dicht bezet met schepen van verschillende nationaliteiten. Op de groote scheepswerven was 't een enorme drukte, en tot ver in de 18e eeuw was Veere nog steeds de vermogende, bloeiende, invloedrijke, en stemhebbende stad.

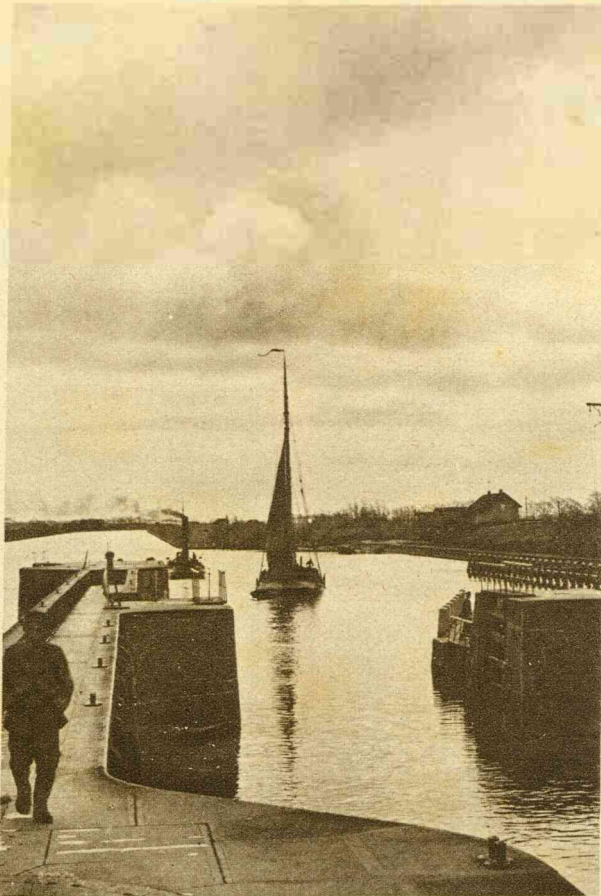
Tot het noodlot over de veste beschikte, en de zee de eertijds bloeiende haven totaal verzandde, zoodat de scheepvaart verlegd werd, en Veere achteruit ging met rassche schreden, en thans alleen nog de schaduw vertoont van vroegere welvaart en vroegeren roem.

Zooals we reeds opmerkten bezit de oude stad nog talrijke herinneringen aan den vroegeren bloeitijd, waaronder we in de eerste plaats noemen een paar aardige,

bezienswaardige geveltjes aan de zuidzijde der haven: namelijk die van het zogenaamde Schotsche huis en het huis „het Lammetje“. Teneinde deze interessante geveltjes, dateerende uit 't midden der 16e eeuw te behouden, zijn ze door den Staat aangekocht.

Meer de aandacht trekt echter het Stadhuis, ongetwijfeld een der schoonste gebouwen van de provincie, gebouwd in de jaren 1470 tot 1474. De toren, voorzien van uurwerk en fraai klokkenspel, dateert van 1591 tot 1595. De traditioneele haan op den toren is hier vervangen door een verguld schip, herinnerend aan den voormaligen handel ter zee.

Zeer veel overeenkomst vertoont dit stadhuis met het fraai gebouwde gemeentehuis van Middelburg. Aan den

Havenhoofd met sluisen.

voorgevel staan in denzelfden trant een zevental levensgroote beelden van voormalige voorname heeren en vrouwen van Veere.

De antieke vierschaar, vroeger voor de rechtspleging in gebruik, bevindt zich ter rechterzijde in het gebouw, en is als oudheidskamer dagelijks te bezichtigen.

Men vindt hier verschillende zeldzame antiquiteiten ondergebracht, waaronder in de eerste plaats dient genoemd te worden de kunstig gedreven zilveren drinkbeker, een geschenk van Maximiliaan van Bourgondië aan de stad. Deze beker, die een Europeesche vermaardheid heeft, is meer dan een halven M. hoog. Gelukkig hebben tot dusver schatrijke kunstliefhebbers tevergeefs getracht voor groote sommen dit zeldzame bezit aan te koopen. We willen hopen, dat Veere tot in lengte van dagen deze herinnering aan haar vroegere grootheid zal bewaren. Een tweede belangrijk gebouw is de groote Kerk, een voornaam, grootsch bouwwerk, reeds uit de verte zichtbaar, en dagteekenende van het jaar 1348. 't Spreekt vanzelf, dat dit monumentale bedehuis veel te groot is voor deze kleine stad, zoodat dan ook maar een klein gedeelte van het koor in gebruik wordt genomen. In vroegeren bloeitijd was het geheele bouwwerk wel gevuld. Door een hevigen brand werd het kerkgebouw in 1686 vernield, doch later weer opgebouwd. In vroeger tijd stond aan de oostzijde van het gebouw nog een toren van geringer omvang dan de tegenwoordige, welke later werd afgebroken.

't Grootsche gebouw heeft in den loop der tijden al voor verschillende doeleinden dienst gedaan. In 1812 werd het gebouw onder Fransch bestuur ingericht als hospitaal. In latere jaren diende het als provinciaal werkhuis, terwijl het bedehuis ook dienst heeft gedaan als kazerne.

In den laatsten tijd is men begonnen met een algeheele restauratie van het trotsche bouwwerk, waarvan onze afbeelding een klein denkbeeld geeft.

Een meer eigenaardig dan verheven bouwwerk is de zogenaamde Stadsfontein, een oud gebouwtje van 1551, in vreemden bouwtrant, het eenige monument van dezen aard in ons land.

Deze bak, waarin het water wordt gezuiverd, kan niet minder dan 2000 H.L. water bevatten, en was de vergaarbak van de voormalige Groote Kerk. Voor we afscheid nemen moeten we nog een bezoek brengen aan den zogenaamden Campveerschen toren, één der voormalige verdedigingswerken aan de havenzijde der stad.

Sedert ettelijke jaren is het aloude bolwerk, voorkomende in het stedelijk wapen, een vredig, rustig gebouw, dat daar droomend staat te denken over voormalige grootheid en roem.

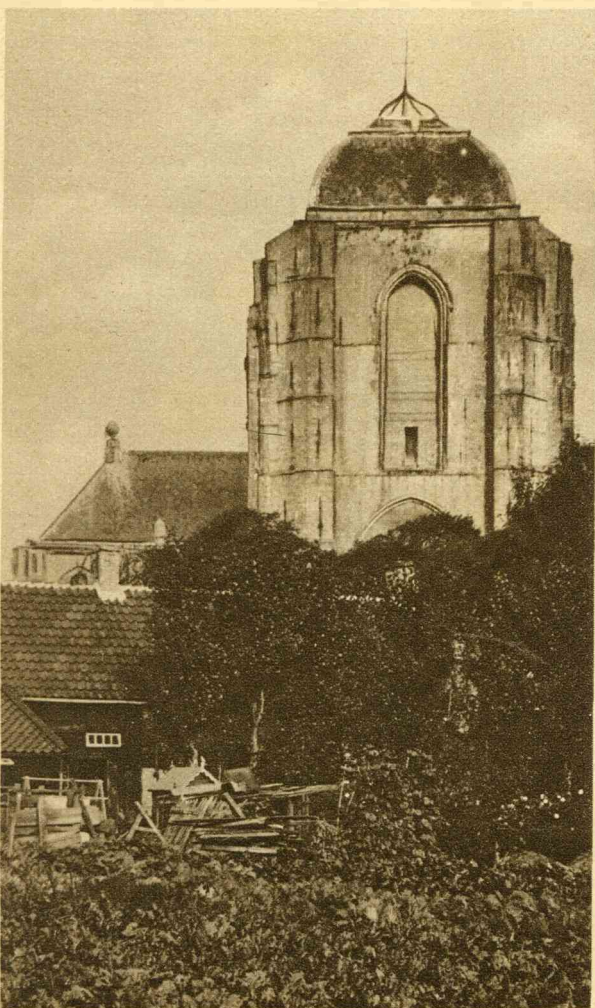
Thans is het ingericht als hôtél, tevens restaurant, waar de heer G. J. Schippers de bezoekers gastvrij ontvangt. Vanaf het platte dak heeft men een schilderachtig gezicht, vooral over het eiland Noord-Beveland.

En hiermede nemen we afscheid van deze oude veste, welke men nieuw leven trachtte bij te brengen door het graven van het kanaal door Walcheren, welk vaarwater langs Veere leidt. 't Heeft echter niet mogen baten. Wel kwam er een opleving van den handel, maar de grootsche stad van vroeger wordt Veere niet meer.

Ook de tegenwoordige bezoeker ziet in Veere een „Ville Morte“, droomend van vroegere grootheid. Toch lijkt ons de ontboezeming in het volgende sonnet wat al te somber, en wel in frappanten strijd met de lofspraak van Mr. Boughton, waarmede we onze beschrijving open den.

Heinrich Petermeijer bezingt Veere dan aldus:

„Breng mij nooit weer terug in de vervallen stad,
waar maar een enkel kind in d' uitgestorven stegen
den vreemdeling begaapt. Een meiske liep verlegen-
haastig naar moeder toe, die 't jongste in d' armen had;
en toen wij in het gaan de hoofden vriendlijk negen,
keek 't ons zoo angstig aan, dat het zijn groet vergat.
De andren zagen 't niet, maar mij ontroerde dat.
O, waar ik kwam of ging, dit zwijgen allerwegen.
Het grauwe godsgebouw, statig van ouderdom,
opent zijn poort niet meer den goudgetooiden scharen;
de deuren blijven dicht; de muren staren stom;
een huivering des doods is er omheen gevaren.
Zoo, zonder glans of gloed glijden de dagen om,
en van gegane pracht zag ik de schimmen waren.“

De Groote Kerk

De beroemde stadhuisstoren.

MITRAILLEURS

DOOR S. SCHILDERMAN,
EERSTE LUITENANT DER VELD-ARTILLERIE

Mitrailleurs-afdeeling in galop.

REEDS in den naam ligt iets van dat knetterende, ratelende geluid, dat dit wapen van alle andere op het gevechtsweld onderscheidt. Wanneer de mitrailleur haar venijnige stem laat hooren, overheerscht ze plotseling elk ander geluid, zoo doordringend en scherp zijn de kort op elkaar volgende knallen uit haar loop. Noch het doffe dreunen van het kanon, als een verre donder over het gevechtsweld rollend, noch de knallen uit de geweren, zelfs van een dichte tirailleurlinie, kunnen, wat door dringendheid en zenuwschok aangaat, met het helsche geknetter van de mitrailleur ook maar in de verste verte wedijveren. Ze leggen het in dit opzicht glad af en een werkelijke verademing treedt in, wanneer de mitrailleur om de een of andere reden genoodzaakt is een tijdje te zwijgen.

Toen in het jaar 1870 de Fransen met een mitrailleurse debuteerden, hadden ze zich hiervan een reuzensucces voorgesteld en misschien ware dit ook wel het geval geweest, als de zaak in tijd van vrede niet met zoo'n groote geheimzinnigheid behandeld was. Zoo stil was de uitvinding gehouden, dat de troep er niet of nauwelijks mee was geoefend, met het noodlottig, maar vanzelfsprekend gevolg, dat het nieuwe wapen op het gevechtsweld enorm teleurstelde. Zoo wreekte zich en zal zich steeds wreken te groote geheimzinnigheid, waar het geldt den troep met zijn oorlogswapens vertrouwd te maken. Na dien heeft de mitrailleur natuurlijk een groote volmaking ondergaan, wat bij de stoute vlucht der techniek niet verwonderlijk is. Ze heeft zich een zeer ruime plaats in de bewapening der legers veroverd, vooral na de schitterende resultaten, die er in den Russisch-Japanschen oorlog mee bereikt werden. Zoo'n indruk maakten deze nieuwe, thans geheel automatisch werkende wapens op vriend en vijand, dat ze den naam verwierven van „duivelsgieters", en de Japanners, die anders voor geen klein geruchtje vervaard waren, kropen weg, wanneer de bundel van het mitrailleurvuur op hen gericht was. Nu is ook ontegenzeggelijk de

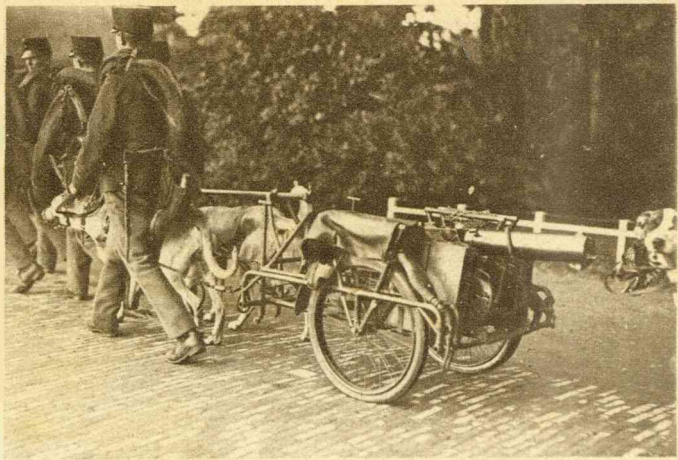
uitwerking van zoo'n goed gericht bundel ontzettend. Het is daadwerkelijk een kogelregen, die op dat oogenblik op den vijand neerdaalt en wel buitengewoon gedisciplineerd moet een troep zijn, die onder zoo'n vuur nog in de hand des aanvoerders blijft. Reeds het geluid alleen van die onverstoorbaar doorratelende machine is in staat om iemand den schrik om het hart te doen slaan en al bij manoeuvres doet zich eenigszins de depressie gevoelen, wanneer men een mitrailleur plotseling het vuur hoort openen en onafgebroken, vlak na elkaar, de schoten er uitgejaagd worden.

Wat verstaat men nu tegenwoordig eigenlijk onder een mitrailleur? Een mitrailleur is een wapen, dat automatisch in een minimum van tijd een zeer groot aantal geweerpatronen verschiets (400 in de minuut) en men noemt ze dan ook wel eens, „gecondenseerde infanterie". Wil men mitrailleurs en infanterie met elkaar vergelijken, wat echter zeer oneigenlijk is, omdat nu eenmaal machines en denkende, willende wezens niet met elkaar te vergelijken zijn, dan kan dit alleen geschieden ten opzichte van het aantal patronen, dat in een bepaalden tijd verschoten kan worden. Beschouwt men het geval zóó, dan stelt men een mitrailleur wel eens op één lijn met een sectie infanterie, dus met ± 50 man. Bij deze vergelijking schakelt men dus het élan, dat een sectie infanterie kan ontwikkelen, geheel uit en derhalve gaat ze absoluut mank.

De mitrailleurs zijn heden ten dage zoo technisch af, dat het drukken op een knop reeds voldoende is het wapen in werking te stellen en de bediening heeft dus eigenlijk niet veel meer te doen, dan het geweer te richten en het telkens van een verschen band patronen te voorzien. Intusschen neemt de commandant waar of de bundel goed ligt ten opzichte van het doel, waarop geschoten wordt en zoo dit niet het geval is, laat hij de noodige correctie aanbrengen. Dat is nu juist het fatale van het mitrailleurvuur, dat de bundel goed moet liggen, omdat anders de uitwerking vrijwel nihil is. De kogels uit den bundel liggen namelijk zoo dicht bij elkaar, m. a. w. er is zoo weinig spreiding in den bundel, dat een kleine vergissing in den afstand al voldoende is de kogels vóór het doel te doen aanslaan of ze daarover heen te laten gaan. En is dan de waarneming van de uitwerking moeilijk, wat veelal het geval zal wezen, dan kunnen er heel wat patronen onnut verschoten worden.

Natuurlijk bestaan er zeer veel stelsels van mitrailleurs, in het buitenland gewoonlijk machine-geweren genoemd, die we hier in dit kleine bestek niet zullen behandelen. Nederland heeft de Schwarzlose mitrailleur ingevoerd, een Oostenrijksche uitvinding, die zeer goed blijkt te voldoen en daarenboven eenvoudig van samenstelling en goedkoop is.

Ons land heeft zich allereerst de mitrailleur ten nutte gemaakt tot het vormen van z. g. bereden mitrailleurafdeelingen, waarvan ons veldleger er op dit oogenblik vier bezit, n. l. één voor elke divisie. Deze afdeelingen bestaan uit acht, met vier paarden bespannen, machine-

Mitrailleur met trekhonden bespannen.

geweren, die elk niet minder dan 40.000 patronen meevoeren.

Zoo'n afdeeling is een snel verplaatsbare groote vuurkracht, die in alle gevechtsphasen op kritieke oogenblikken zeer vlug moet worden ingezet en dan tijdig en op de gewenschte plaats haar demoraliseerend, kalm en welgericht vuur verrassend moet afgeven op het vijandelijk doel. Het spreekt dus vanzelf, dat een mitrailleurafdeeling vlot over het terrein moet kunnen gaan en dat ze daartoe in staat is, bewijst wel het feit, dat de 1ste Mitrailleur-afdeeling onder commando van den kapitein Verberne, de jongste cavalerie-manoeuvres uitstekend heeft meegemaakt. Wat trouwens zulk een afdeeling kan presteeren, hebben bezoekers van de Concours-hippique te Olst en te Wassenaar met eigen oogen kunnen zien, toen als een der meest geslaagde nummers van het programma zoo'n afdeeling eenige staaltjes van haar vaardigheid en behendigheid ten beste gaf. De kapitein van Tienhoven, commandant der 2de Mitrailleur-afdeeling, stond welwillend eenige aardige foto's ter reproductie af, o. a. van het Concours-hippique te Olst, die, hoop ik, een goeden indruk van de prestaties eener mitrailleurafdeeling geven.

Hoe een mitrailleurafdeeling een opdracht moet uitvoeren, heeft de Kapitein Verberne zelf met eenige welspreekende woorden in het militair tijdschrift „Mavors" beschreven.

„De afdeelings-commandant honderden meters vooruit en scherp uitkijkende, jagende over heg en steg, zijn verkennende onderofficieren en ordonnansen af- en aanrennende en vlot begrijpende, de sectie-commandanten op deze geaccidenteerde heide 100 Meter voor hun en échelon galopperende sectie, ook scherp uitkijkende, de stukscommandanten 50 M. voor hun stukken om deze te geleiden langs allerlei gaten en hindernissen. En de paarden snoven en de stukrijders joegen en de voertuigen slingerden en de opgezeten bedieningsmanschappen hielden zich krampachtig vast en vlogen toch meters in de lucht en ons bloed kookte en de 1ste mitrailleur-afdeeling zou voor het eerst van haar bestaan zorgen, dat zij bij deze cavalerie-manoeuvres op haar plaats zou blijken en tijdig vuren. Het waren weer overheerlijke momenten! En daar teekende zich plotseling de in linie marcheerende vijandelijke cavalerie, juist zooals in de theorieën verteld was. Onmiddellijk afgelegd, nu niet meer gesjouwd, maar ter plaatse het vuur geopend en voordat nog iemand het verwachtte, jubelde het regelmatig onheil aanbrengende tik-tik-tik — 400 in de minuut — in onze ooren. We lieten ze in onze kogelregens rennen en richtten kalm op de middelste eskadrons van af onze domineerende stellingen. En wij dunden de vijandelijke linie en dadelijk daarop had het treffen plaats.

En de commandant der vleugeleskadrons riep ons altoe: „Kranig, hoor, jullie waren zoo vlot, dat wij hier niet eens behoefden te chargeeren!"

Doch niet alleen de bereden mitrailleurafdeelingen, ook

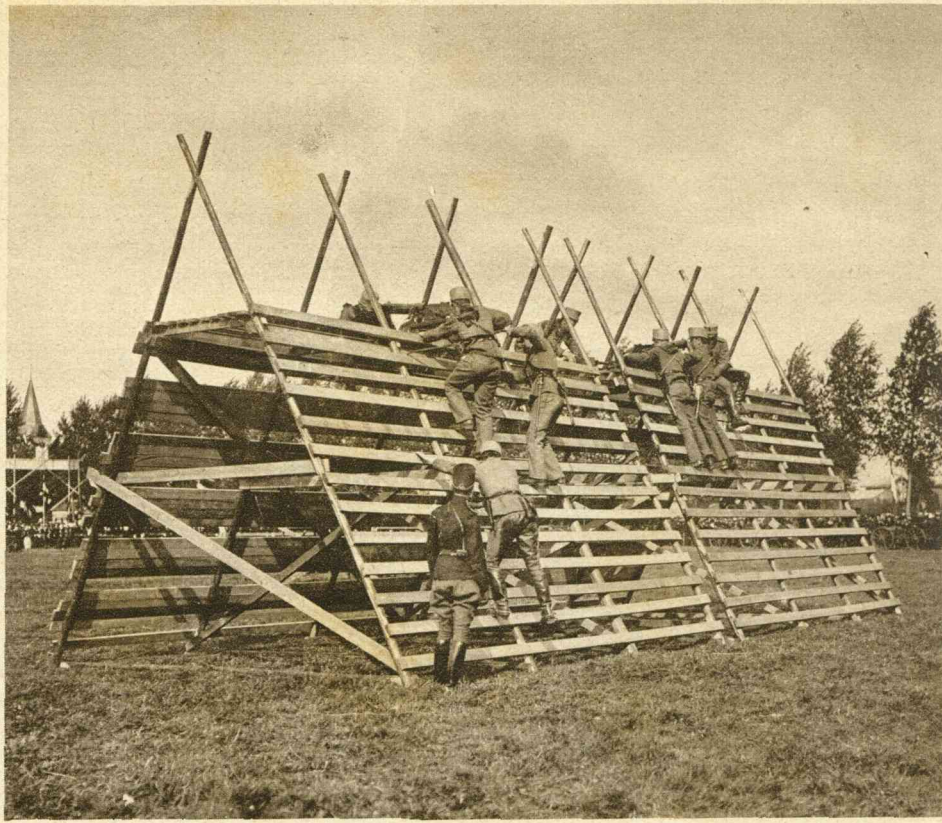
Mitrailleur over de sneeuw.

Mitrailleurs-afdeeling op een schipbrug.

Een Mitrailleur in gevechtsstelling.

De 2e Mitrailleur-afdeeling op de Landbouwtentoonstelling te Olst.

de onbestede vormen een deel van ons leger en de nieuwe Minister van Oorlog heeft op de begroting van 1914 alweer f 90.000 uitgetrokken voor aanschaffing van mitrailleurmaterieel als eerste termijn van een totaal van f 400.000, noodig voor aanschaffing van mitrailleurs, daarbij behorende voertuigen en tuigdeelen. Wel een bewijs van hoe groote belangrijkheid deze wapens zijn!

Het vervoer van deze onbestede mitrailleurs, ook wel infanterie-mitrailleurs genoemd, staat nog niet vast, maar uit een mededeeling, die ik van den kapitein Jhr. C. A. J. Meijer mocht ontvangen, kon ik wel opmaken, dat er veel kans bestaat, dat ze aangespannen zullen worden met trekhonden. Bedoelde Kapitein is namelijk belast geweest met de trekhondenproef en die proef is uitstekend geslaagd. De Minister van Oorlog toonde zich zeer voldaan en geen wonder, want den geheelen zomer van 1913

hebben de dieren buitengewone diensten bewezen. Inder tijd heeft de kapitein Meijer ook den stoot gegeven aan de oprichting van de Vereeniging voor Roode-Kruis-honden, welke zich ten doel stelt honden af te richten tot het opsporen van gewonden.

Zooals uit de foto blijkt, ligt de mitrailleur bij deze aanspanningswijze op een licht wagentje, dat getrokken wordt door twee trekhonden, stevige bazen, die wel in staat zijn een vrachtje te verzetten.

De infanterie-mitrailleurs dienen om het vuur der tirailleurlinie te versterken en wij hebben reeds geconstateerd in hoe hooge mate ze daartoe kunnen bijdragen. Daar ze licht zijn, kunnen ze gemakkelijk de voorwaartsche beweging der infanterie volgen en schouder aan schouder met haar strijden. Door hun geringe zichtbaarheid vinden de mitrailleurs spoedig dekking in het

terrein. Ingedeeld bij een regiment infanterie, heeft dit dus onmiddellijk de beschikking over zijn eigen machinegeweren.

Doch niet alleen de infanterie, ook de cavalerie maakt zich deze snelvurende wapens ten nutte. De wijze van vervoer is hier evenwel eenigszins anders, omdat ze de cavalerie overal en ten allen tijde in hare bewegingen moeten kunnen volgen. Daartoe zijn de mitrailleurs hier geplaatst op z. g. pakzadels en onderscheidt zich derhalve een sectie cavalerie-mitrailleurs uit de verte haast niet van een afdeeling cavalerie.

In het buitenland worden mitrailleurs zelfs toegevoegd aan de artillerie om dit wapen tegen onverhoedsche aanvallen te beschermen. Uit dit alles blijkt dus wel de groote belangrijkheid dezer snelvurende wapens.

Carnaval.

Dat zijn weer de dagen van vreugde, van uitgelatenheid, van onbekommerd bestaan! Nu paren zich, als in de sprookjes, herderinnen en prinses, ridders en molenaarsdochters. Nu dansen koningen en koninginnen van één avond hand aan hand met schoorsteenvegers.

De ontzuivering komt na. Op onze platen zijn het toneelspeelsters die met de haar eigen gratie de carnavals-kleding dragen.

Maar ook komt het voor dat de „Schotsche“ een stevige vlaamsche juffer is, die des daags worst en ham verkoopt en de Russische Bojarin een modemaakster die dat voor één avond grootheid heeft gekend. Het komt er maar op aan, in Carnavaltijd om anderen voor den mal te houden . . . en zichzelf.

(Foto's Talbot).

Richard Wagner's Tannhäuser.

GEBET DER ELISABETH.

Elisabeth

Piano

all-mäch-ti-ge Jong-frau, hör' mein Fle-hen! Zu dir, Ge-pries-ne, ru-fe ich! Lass mich im Staub vor dir ver-ge-ßen,
o! nimm von die-ser Er-de mich, o nimm von die-ser Er-de mich!
Mach, dass ich rein und en-gel gleich ein-ge-he in dein se-lig

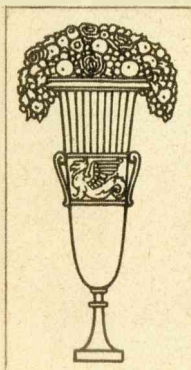
Reich, mach, dass ich rein und en-gel gleich ein-ge-he in dein se-lig

Piu mosso. Etwas bewegter.
Reich! Wenn je in thöri-gem Wahn be-fan-gen mein Herz sich ab-ge-wandt von dir, wenn je ein sün-di-ger Ver-lan-gen, ein welt-lich Seh-nen keimt in mir: so rang ich un-ter tau-send Schmer-zen, dass ich es tödt' in mei-nem Herzen. Doch konnt ich je-dam Fehl nicht bi-#sen,

Lento Sangant.
Tempo I

pp
so nimm dich gnä-dig mei-ne an!—nimm dich gnä-dig mei-ne an!
Dass ich mit de-muth-vol-lem Gei-stein als würd-ge Magd dir na-hen kann,
um dei-her Gna-den reich-ste Wold nur an-ru-feln für sei-ne Schuld, um dei-her Gna-den reich-ste Wold nur an-ru-feln für sei-ne Schuld!
pp

DE WERKEN VAN RICHARD WAGNER

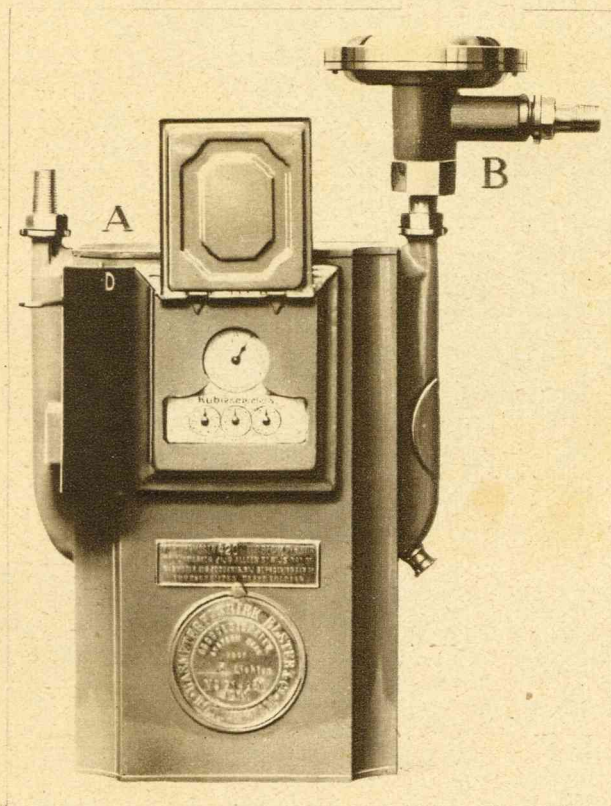
Naar aanleiding van de Wagneropvoeringen, die overal plaats hebben, bieden wij onzen lezeressen en lezers hierboven een bekende aria uit Tannhäuser, een van Wagner's meest bekende opera's, aan. Richard Wagner was de eerste onder de dramatische componisten die aan de dichtkunst een gewichtiger rol in de opera aanwees, dan zij er tot nog toe in vervuld had. Hij werd 22 Mei 1813 geboren en kwam in 1827, dus op veertienjarigen leeftijd, op 't Nicolaigymnasium te Leipzig, waar hij klavieronderricht ontving van Gottlieb Müller en de contrapunt bestudeerde onder leiding van Theodor Weinlig.

In 1834 werd Wagner muzikdirecteur te Maagdenburg, vervolgens te Koningsbergen, in 1837 kapelmeester te Riga, waarna hij in 1839 naar Parijs vertrok. Hier heeft Wagner in de grootste armoede geleefd, doch uit dien tijd dateeren zijn „Faust-Ouverture“ en de opera „Cola Rienzi“. In 1845 bracht hij te Dresden zijn opera „Tannhäuser“ ten gehoor. Dat wij juist „Das Gebet der Elisabeth“ hebben gekozen ligt in het feit dat dit een van de lievelingsaria's is van de beroemde Amerikaansche zangeres Geraldine Farrar, wier beeltenis wij op onze eerste pagina geven.

TECHNIEK EN MAATSCHAPPIJ

De Veiligheidsgasmeter.

MEN kan tegenwoordig bijna geen courant inzien of men vindt er vermelding in van min of meer ernstige ongevallen door gas, hetzij gasverstikking, hetzij gasontploffing, hetzij brand door gas, en wij moeten ons feitelijk huiverend afvragen wanneer het onze beurt zal zijn om als slachtoffer van dezen sluipmoordenaar te vallen. Sluipmoordenaar, ja, bij voorkeur des nachts, wanneer wij in den slaap krachten verzamelen voor den volgenden dag, sluipt hij nader, zachter dan de handigste dief, venijniger dan de giftigste slang.

Wij willen het feit, dat er een ongevaarlijke lichtbron — de elektrische — bestaat, in het midden laten; wij hebben nu eenmaal het gas, wij kunnen niet allen ineens electrisch licht hebben, maar wij moeten en kunnen het gevaar van gas beperken. Hiertoe hebben de gasmeterfabrieken ons in staat gesteld door de constructie van „veiligheidsgasmeters”. De gasmeterfabriek Elster & Co. te Rotterdam was zoo welwillend om ons verschillende

DE VEILIGHEIDSGASMETER „RUTTEN” VAN DE GASMETERFABRIEK ELSTER & Co., TE ROTTERDAM.

gegevens en foto's van haar veiligheidsgasmeter te verschaffen.

De veiligheidsinrichting bestaat uit twee deelen, die in onze eerste afbeelding met de letters A en B zijn aangegeven; A is bij den inlaat, B bij den uitlaat gemonteerd.

Bespreken wij nu eerst de beveiliging bij den inlaat. Het zichtbare gedeelte daarvan bestaat uit een hefboom, die met eenvoudige handbeweging in twee standen kan worden gebracht, n.l. „Dagstelling” en „Nachtstelling”. In onze afbeelding zien wij duidelijk de „D” van dagstelling. Zet men den hefboom des avonds op nachtstelling, dan laat de gasmeter niet meer dan 100 à 200 Liter gas door. Deze hoeveelheid gas kan tusschen 100 en 200 Liter worden geregeld, zoodat men des nachts voor eventueel te ontsteken lampen over voldoende gas kan beschikken, terwijl deze hoeveelheid, al stroomde zij door een lek in één vertrek, de atmosfeer voor den mensch niet doodelijk zou maken.

Door des morgens den hefboom op dagstelling te plaatsen, kan men weder naar behoefte over gas beschikken.

Het gedeelte B van den veiligheidsmeter, dat wij in onze tweede afbeelding nog eens afzonderlijk weergeven, is een toestel, dat automatisch den gastoevoer in de huisleiding belet, wanneer een groot lek is ontstaan of een kraan van gaslicht of komfoor per ongeluk is open gestooten of open is blijven staan. Het kan voorkomen, dat de toegelaten hoeveelheid gas bij „nachtstelling” geheel is opgebrand en de kraan is opengebleven of er kan des nachts een lek, grooter dan 20 Liter per uur, zijn ontstaan; wordt dan des morgens de meter op „dagstelling” gezet, dan zorgt het toestel B, dat geen gas in de huisleiding komt, voordat de kraan is gesloten of het lek hersteld. Ontstaat overdag een groot lek, dan wordt de gastoevoer door B automatisch afgesloten.

Bij muntgasmeters zou men kunnen volstaan met het aanbrengen van het toestel B. Immers, er heeft alleen toevoer van gas plaats na inwerking van een geldstuk, zoodat des nachts geen gas in de huisleiding zal komen zonder dat men zulks zelf wil, terwijl een plotseling ontstane lek geen gevaar zal opleveren bij een ledige huisleiding.

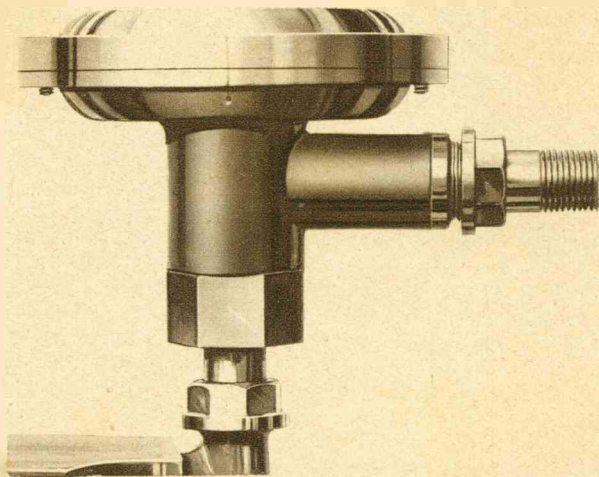
Het kan evenwel voorkomen, dat een kraan is open gebleven, nadat de betaalde hoeveelheid gas is verbrand of dat overdag in de met gas gevulde huisleiding een lek is ontstaan. Het toestel B sluit dan weer automatisch den gastoevoer af, totdat de kraan is gesloten of het lek hersteld.

Willen wij de voordeelen van den veiligheidsmeter kort tezamen vatten, dan bemerken wij, dat deze meter gasvergiftiging gedurende den slaap voorkomt, lekken ver-

raadt en bij groote gasontsnappingen automatisch wordt afgesloten, terwijl het aanbrengen der veiligheidsinrichting zeer eenvoudig en zonder breekwerk geschiedt.

Bovendien kan men de inrichting zóó laten maken, dat men om den hefboom van de eene stelling in de andere te brengen niet meer naar den gasmeter behoefte te gaan, doch dit b.v. van uit het slaapvertrek kan doen.

De kosten van aanbrenging van deze beveiliging, die van onschatbare waarde mag worden genoemd, zijn zeer gering;

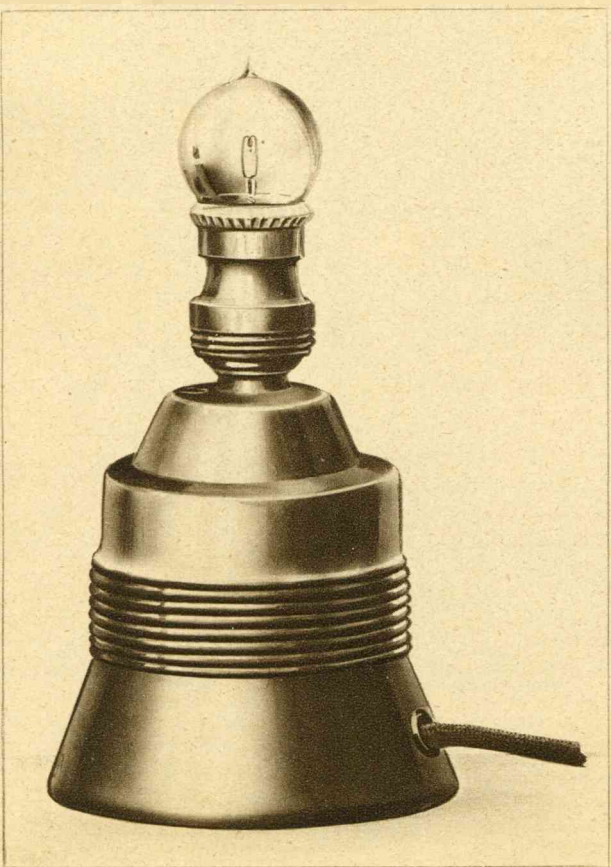

De beveiliging bij den uitlaat.

Voor gasmeters tot 10 lichten bedragen deze voor het toestel A f5.50 en voor het toestel B f4.50.

Ten slotte merken wij op, dat er reeds vele gasfabrieken bestaan, die op verzoek van de consumenten, tegen een geringe verhooging van den meterhuur, veiligheidsmeters in stede van gewone meters plaatsen. Het publiek zal verstandig doen, door op plaatsing van een veiligheidsmeter aan te dringen.

De uitvinder van deze zeer nuttige vinding is de Heer J. Rutten te s-Gravenhage.

Reductor Nachtlamp.

DE ELECTRISCHE NACHTLAMP.

EEN der nieuwste toepassingen op electrisch gebied is het nachtlampje. In vele gezinnen heeft men de gewoonte om de kleine kinderen te laten slapen bij een nachtlampje, opdat het kind, als het des nachts wakker wordt, zich niet beangstigt omdat het overal rondom hem donker is; ook vele groote menschen willen, teneinde op het horloge te kunnen zien, 's nachts een weinig licht hebben. Ja, wij kennen families, die op de gang van de bovenverdieping des nachts altijd een lamp laten branden.

Tot nu toe was de kleinste metaal draadlamp, die bij de gewone lichtspanning kon branden, niet kleiner dan 16 kaarsen en kostte dus bij een lichtprijs van 20 cents per eenheid zulk een lamp per uur 0.32 cent. De Reductor Elektrizitäts-Gesellschaft te Frankfurt a. M. heeft een kleine transformator, reductor genaamd, gemaakt, die tevens als lamphouder dient, waardoor het mogelijk is nachtlampjes van 1 kaars en ook van 2 kaarsen te branden. Een lampje van 1 kaars verbruikt 2 watt, dus per uur 2 wattuur of, bij een prijs van 20 cents per eenheid, per uur 0.04 cent. Wil men een lamp van 2 kaarsen branden, — dat is dus meer dan het dubbele van een gewoon nachtlampje, — dan is het verbruik slechts 3 watt en dus kan men zulk een lampje 333 uren branden voor 20 cents. Afgezien van de goedkoopste moet het mindere brandgevaar in aanmerking worden genomen, want wanneer zulk een reductor omvalt, gebeurt er niets, hoogstens springt het lampje. Ook kunnen de kinderen er hunne

handen niet aan branden en kunnen hunne nachtponnetjes niet in brand geraken. Overigens kan men dezelfde toestellen verkrijgen met drukkenschakelaar, die men over den bedstijl kan hangen, zoodat men de lichtsterkte van de lamp tot roodgloeiend kan brengen, terwijl men door een enkelen druk op den drukknop 2 kaarsen lichtsterkte bereikt, zoodat men dan uitstekend op zijn horloge kan zien.

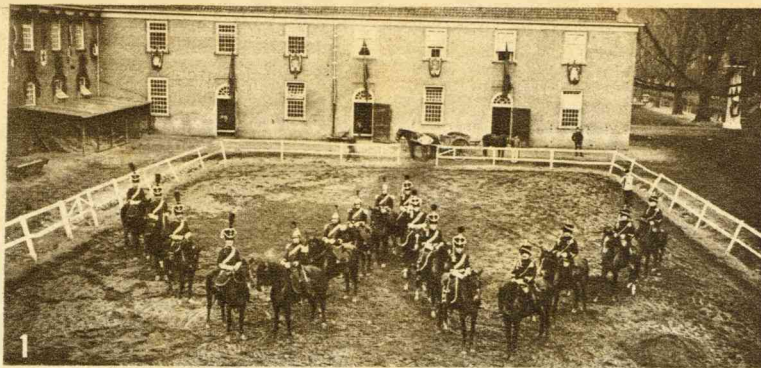
Naar wij vernemen, zullen deze nachtlampen binnenkort ook hier te lande verkrijgbaar zijn en wel tegen een prijs van f6.— à f7.—.

De bekende tegenwoordige Waxine-nachtlampjes die 10 uren branden, kosten per stuk, als laagste prijs, 2½ cent of per uur 0.25 cent. Het electrisch nachtlampje, dat desgewenscht tweemaal zooveel licht geeft, verbruikt per uur 0.066 cent. Het verschil per uur is dus 0.19 cent, indien men het lampje altijd volop laat branden; wij kunnen evenwel gerust zeggen, dat de besparing 0.2 cent per uur is.

Men kan veilig aannemen, dat ieder nachtlampje minstens 2000 uren per jaar wordt gebruikt, zoodat de besparing per nachtlampje per jaar zeker is $2000 \times 0.2 \text{ cent} = f4.—$. Trekt men hiervan nog af twee gloeilampjes à f0.30 en een rente à 5% van f7.— of in ronde cijfers maar ineens f1.—, dan is de werkelijke besparing per nachtlampje f3.—, terwijl hiermede ieder brandgevaar is buitengesloten en men niet de kans loopt, zooals bij gebruik van een patentolielichtje, door een knetterend miniatuur vuurwerk in zijn slaap te worden gestoord.

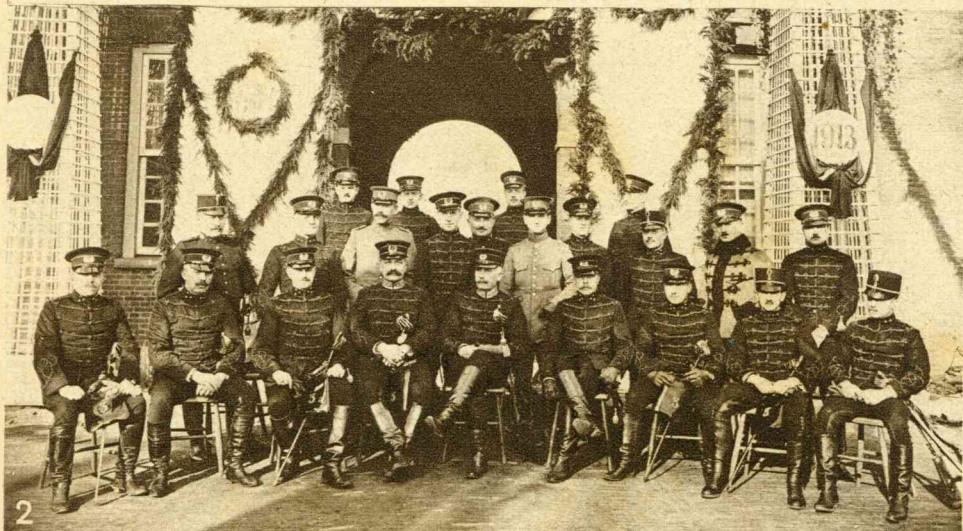
Het 100-jarig jubileum van het 3e Regiment-Huzaren te 's-Gravenhage-Amsterdam.

1. De Ruitersfeesten. Carrousselrijden door onder-officieren in oud-uniform. Onze foto brengt het slotfiguur in beeld: W, welke onder de tonen van het „Wilhelmus” wordt geformeerd.

2. De officieren van het 3e Regiment van Den Haag en Amsterdam, gegroepeerd voor den fraai versierden ingang van de Alexander-kazerne te 's-Gravenhage. In het midden zittend van links of rechts, no. 5: de regiments-commandant H. D. Twiss.

3. Groep wachtmeesters van het jubilerende regiment, gekleed in de verschillende huzaren-uniformen van 1814 tot 1914.

WAAROM ZIJ ZWEEG

EEN VERHAAL UIT ACHTER-INDIË.

WAAR zit Apsur dan toch?” vroeg meneer Morell, de rijke planter op het eiland Pinang, zijn vrouw Bridget.

„Die is zooeven naar Wellesley gereden om boodschappen voor me te doen!” antwoordde de jonge vrouw.

„Dan zal hij natuurlijk wel weer dronken thuis komen, die zwarte schoft! — En waar is Jemidar?”

„Hij is met Terry uit wandelen!”

„Ik vind het beslist verkeerd, Bridget, dat beide bedienden tegelijk van huis gaan en jij heelemaal alleen met de meiden thuis bent. Terry had wel een anderen tijd van wandelen kunnen uitkiezen dan nu het al bijna donker is!”

Bridget zweeg een oogenblik als om te overleggen of ze nog iets zou zeggen. Toen antwoordde zij:

„Ik kon haar daar toch niet van terughouden! Als ik tegen haar gezegd had, dat ze niet meer moest uitgaan, had ze dat weer als plagerij van me opgevat. Je weet immers wel, dat we niet bepaald op goeden voet met elkaar staan, en ze is maar al te zeer geneigd al mijn daden als plagerijen te beschouwen!”

Morell draaide ietwat nerveus aan z'n knevel en zweeg. Hij kon blijkbaar tegen die opmerking van zijn vrouw weinig inbrengen, daar hij wist, dat ze volkomen gelijk had.

Het was dan ook een allesbehalve aangename toestand in zijn huiselijken kring zijn vroegere geliefde te moeten opnemen, zij het dan ook slechts tijdelijk. Nu ongeveer tien jaar geleden, toen Terry nog een jong en knap meisje was, had haar neef Walter Morrell haar sterk het hof gemaakt. Terry wilde toenmaals niets van hem weten, had de voorkeur gegeven aan andere vereerders, die haar begerlijker partij schenen. Morell was daarop naar Indië gegaan en had haar van daar uit nog voortdurend brieven geschreven, waaruit duidelijk bleek, dat hij haar nog steeds een goed hart toedroeg. In het verre tropenland had hij zich in zijn phantasie van Terry een ideaal gemaakt, dat hij aanbad, terwijl zij evenwel in werkelijkheid van jaar tot jaar minder daarop ging gelijken. Eindelijk had hij haar bericht, dat hij eigenaar was geworden van een plantage, zoodat hij zich als welgesteld man kon beschouwen, en vroeg nu haar hand. Zij had dat aanzoek weliswaar afgewezen, maar hem toch niet alle hoop ontnomen, om een achterdeurtje open te houden. Zij stond nl. op het punt een verlovings aan te gaan, die haar beter leek dan een huwelijk met haar neef daar op het verre eiland in den Indischen Oceaan. Maar die hoop was, evenals zoovele reeds, vervlogen! En langzamerhand wilde niemand meer toeblijven, zoodat de nu al dertigjarige Terry begreep, dat er in Engeland zelf voor haar niets meer te halen viel. Door den dood harer moeder was ze heelemaal zelfstandig geworden en zoo kwam ze op de gedachte zonder meer op reis te gaan naar het eiland Pinang en haar neef op te zoeken. Die zou nog wel vrij zijn!

De ontnuchtering bij haar aankomst was ontzettend! Zij vond Walter gelukkig getrouwd met de aardige, lief-tallige dochter van een naburigen planter!

Dat haar verschijning voor de betrokken personen allernaangenaamst was, laat zich denken. Zij zelf was geheel verslagen, haar laatste hoop was weg, en bovendien had zij zich uiterst belachelijk gemaakt, want Walter begreep

natuurlijk best waarom ze gekomen was. Voor Walter was het al een even benarde positie. Daar moest hij nu leven tusschen de persoon, die hij vroeger had liefgehad, nu evenwel niets meer voor hem was, ja zelfs met den dag door haar luimen en nukken onverdraaglijker werd, en zijn eigen vrouw, die hem een afgod was. Hoe voorzichtig moest hij niet zijn in zijn uitdrukkingen; elk woord moest hij op een goudschaaltje wegen om niet een der partijen tegen zich in het harnas te jagen. Bridget toch was bekend met Walters teedere gevoelens van vroeger voor Terry en van af den eersten dag beschouwde zij deze gast dan ook met een licht te begrijpen jaloezie.

Om de burenen geen grond voor praatjes te geven, werd besloten, dat Terry eenige weken zou blijven logeeren! Ieder ander zou natuurlijk per eerste de beste gelegenheid weer afgereisd zijn, maar Terry bleef waar ze was, voornamelijk om haar boosaardig karakter te kunnen voldoen. Waar ze maar kon, stookte ze tusschen man en vrouw en het speet haar alleen maar, dat ze zich niet beter kon wreken.

Dat alles voelde Morell en bitter gestemd blikte hij naar buiten, waar de duisternis reeds volkomen was ingevallen. En nog steeds was Terry niet thuis!

Beneden liet zich gedruisch hooren, maar het was Terry niet. Apsur, de eerste bediende, was met zijn ezelwagen van Wellesley teruggekomen met nog grooter roes dan Morell verwacht had. Het gevolg was, dat hij ruzie zocht met de meiden, en toen Morrell hem een standje maakte, kreeg hij zoo'n brutaal antwoord, dat hij woedend werd en den dronken man met de zweep afranselde. Dat gebeurde hem anders zelden, want die zwarten zijn zeer gevoelig op dat punt en hun wraakzucht is vaak na jaren nog niet bekoeld.

Morell was dezen avond evenwel uit zijn humeur en dan moest ieder het ontgelden. Tijdens het diner zei hij geen woord en toen Terry eindelijk thuis kwam, ging hij de kamer uit en zocht zijn troost in de bibliotheek. Daar kon hij uren achtereen vertoeven en daarom had hij het ruime vertrek dan ook zoo gezellig mogelijk doen inrichten. In het midden stond een groote tafel met leuningstoelen er om heen; kaarten en schilderijen tooiden de muren, waarlangs in het rond boekenstandaards waren aangebracht. De kostbaarste werken evenwel waren in een glazen kastje geborgen en daar vooral zat Morell bij voorkeur in te snuffelen.

Dat kastje nu koos Apsur uit om hem te helpen aan zijn wraakzucht te voldoen. Hij wist, dat zijn heer daar veel in moest zijn en toen nu drie dagen na de tuchtiging Morell met zijn vrouw was uitgegaan, sloop Apsur de bibliotheek binnen. Terry verraste hem daar, terwijl hij de deur van het kastje openmaakte en een mandje naar binnen schoof. Even later haalde hij het mandje er weer uit, sloot het deurtje en verdween.

Terry had zich voor hem schuil gehouden en zodoende zijn doen en laten nauwlettend kunnen gadeslaan. Nauw was hij dan ook de kamer uit of zij ging eens kijken, wat dat zwart mirakel daar wel uitgevoerd had. Lang behoefde ze niet te zoeken! Toen ze het kastje naderde, zag ze een brilslang over de boeken heen glijden.

In een seconde begreep ze het misdadig plan van Apsur. Als Morell van avond het kastje opende, zou de slang op hem losschieten en zijn lot zou beslist zijn!

Ja, als zij, Terry, er niet geweest was! Zij echter zou hem redden, zij, die hij nu versmaadde! Zij zou gloeiende

kolen op zijn hoofd stapelen en hij zou beschaamd voor haar staan! Zoo ver was Terry met haar gedachten gekomen, toen zij de stem van Bridget onder aan de trap hoorde. De jonge vrouw kwam haastig naar boven en gign de bibliotheek binnen. Evenals straks Apsur liep zij nu ook op het glazen kastje toe.

Een siddering voer Terry door de leden, een plotselinge gedachte vloog haar door het hoofd. Als zij haar waarschuwd, zou Bridget gered zijn! Als zij zweeg, was Bridget onherroepelijk verloren!

Zij zou verloren zijn! Als een verrukking doortintelde Terry die gedachte!

Daar klonk een gil! Bridget had het deurtje nauwelijks geopend, toen op eens een groote slang met groenachtig flikkerende oogen haar voorbijgleed en sissend de kamer doorschuifde naar de veranda, waar Terry stond te luisteren! Het volgend oogenblik stiet deze een doordringenden angstkreet uit! 't Was tevergeefs! Het ondiër had zijn tanden reeds diep in den afwerend opgeheven rechterarm van de ongelukkige gegraven. Zij voelde nog even den beet en de gedachte kwam bij haar op: „Dat is mijn loon!” Niet Bridget sterft, maar ik zelf!” Toen zonk zij bewusteloos op den vloer neer.

Op haar angstgeschrei kwamen Bridget en ook Morell, die in de buurt was, ontsteld aansnellen. Met een stuk ijzer, dat hij inderhaast had meegepakt, sloeg Morell de slang, die nog steeds aan Terry's arm hing, den kop in, en trachtte toen de bewusteloosheid te doen wijken, wat na heel wat moeite ten slotte mocht gelukken.

„Apsur heeft het gedaan!” was het eerste wat zij zeide, toen ze de oogen weer opsloeg. . . . Hij heeft de slang in het kastje gebracht. Ik heb het zelf gezien!”

„Ongelukkige!” riep Morell, „waarom heb je het dan niet direct gezegd? Die nalatigheid kost je je. . . .”

„Mijn leven kost het!” kreet Terry, „dat weet ik. En zij had moeten vallen, zij!” wees ze op Bridget.

Morell trachtte haar te kalmeeren, maar er was geen denken aan.

„Dat mensch zou sterven; ik wilde het, daarom waarschuwd ik niet! Het was een genot voor me, dat de slang haar te pakken zou krijgen.

Bij die woorden begonnen de krampen te komen, de voorboden van den dood, zooals de omstanders dachten. Maar Jemidar, de tweede bediende, lichtte hen beter in. Hij had het doode monster den bek opengebroken en gezien, dat de giftanden ontbraken.

„Sahib”, zeide hij tegen Morell, „de slang heeft geen giftanden, er is dus geen gevaar!”

„Maar die krampen dan?” vroeg Morell.

„Dat komt louter van schrik, Sahib, door den beet en van vrees voor den dood. Er zal de dame heelemaal niets verder van overkomen!”

Jemidar had goed gezien. Drie dagen later was Terry met pak en zak op weg naar Georgetown, vanwaar ze naar Australië overstak.

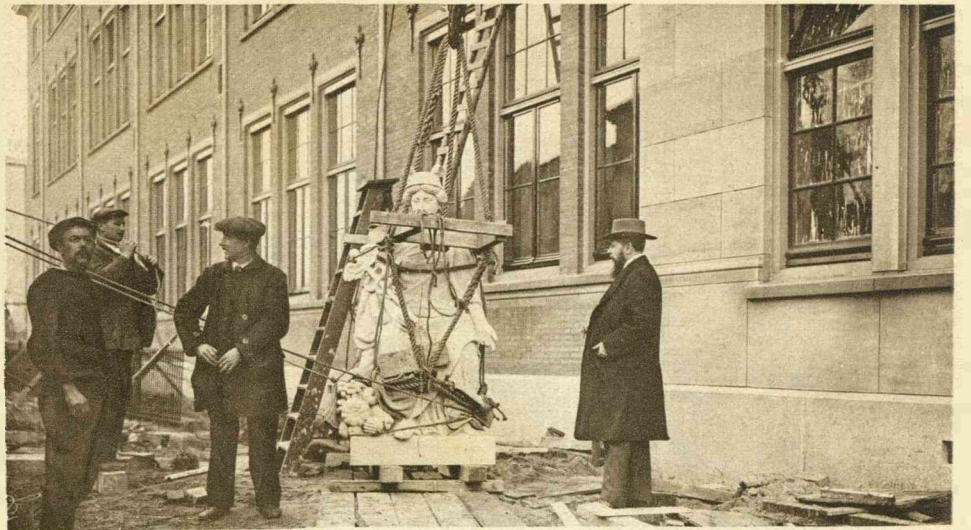
Van Apsur heeft men nimmer meer iets gehoord! Morell echter had nu in eens genoeg van het eilandleven; nog hetzelfde jaar verkocht hij zijn plantage en ging terug naar Engeland, waar hij verder genoeglijk met z'n Bridget leefde!

UIT HET VOLLE LEVEN

LEIDSCHES AUTOBANDIETEN

De stichtingsdag van de Leidsche Universiteit (8 Februari) wordt door de Leidsche studenten altijd feestelijk herdacht. Zooals elk jaar was weder een gecostumeerde optocht gevormd waarin heel komische voorstellingen gegeven werden. Hierboven Bonnot en zijn lotgenooten, die volgens het verspreide bulletin niet dood zijn.

HANDELSSCHOOL TE HAARLEM

Vorige week werd op het gebouw van de eerstdaags te openen handelsschool een beeld geplaatst voorstellende „De Handel”, welk beeld circa 2 1/2 ton weegt. In den loop van deze week hoopt men het tweede beeld te plaatsen. Op onze foto ziet men het beeld alsmede den bekenden Haarlemschen beeldhouwer Louis Vreugde.

HOCKEY-WEDSTRIJD

Te Haarlem had i.l. Woensdag een ontmoeting plaats tusschen H. H. C. uit den Haag en Rood-Wit uit Haarlem. Er werd met veel animo gespeeld en ondanks het heftige verweer van Rood-Wit wist H. H. C. met 6-4 te winnen. Bovenstaande foto geeft het Haagsche elftal.

FANCY-FAIR TE 'S-GRAVENHAGE

Ten bate van het lepra-asyl „Bethesda” in Suriname, is vorige week te 's-Gravenhage een fancy-fair gehouden. Voor het goede doel hadden verscheidene dames hun tijd en goeden smaak beschikbaar gesteld en de fancy-fair heeft zich in een groote belangstelling mogen verheugen. Onze foto links geeft een foto van een Surinaamsch meisje, voorgesteld door een Haagsche jongedame, die in een zeer toepasselijk gewaad verschillende voorwerpen aan de bezoekers trachtte te verkoopen. Foto rechts: de Champagne-bar, waaraan eenige leden van de Studenten-mandolineclub Kempinsky.

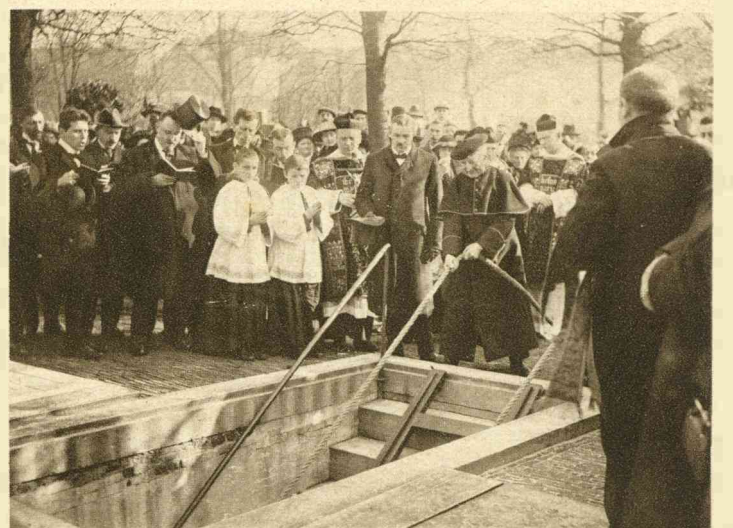
SLACHTOFFER VAN DE STRAATJEUGD

Kwajongens hadden in een paar ledige kisten een brandje gemaakt, waardoor de ruit van het magazijn de Bijenkorf te Amsterdam sprong. De hoofdbrandwacht Dreven wilde naar binnenstappen doch viel door het openstaan van een luik in het souterrain, hetgeen den dood fengevolge had. Hierboven het portret en de begrafenis van het slachtoffer.

PROF. BART VAN HOVE †

Te Amsterdam is 10 Februari overleden Prof. Bart van Hove, hoogleeraar aan de Rijksacademie voor beeldende kunsten. In het Rijksmuseum te Amsterdam vindt men verscheidene werken van hem o.a. een buste van H. M. de Koningin.

PASTOOR J. P. M. BINNEWIERDE †

Op het R. K. Kerkhof te 's-Gravenhage is vorige week ter aarde besteld het stofelijk overschot van Pastoor Binnewierde, wiens minzaam karakter hem algemeen bemind heeft gemaakt. Een groote schare parochianen vulde het kerkhof en gaf daardoor blijk van bijzondere deelname. (Foto v. Tol.)

PLAATSELIJKE KEUZE

Aan een muur van de bierbrouwerij Heineken aan de Ferd. Bolstraat te Amsterdam was een biljet geplakt voor plaatselijke keuze. De brouwerij nam hiermede geen genoegen en het biljet moest worden verwijderd, hetgeen natuurlijk met het noodige vertoon is gebeurd, om zooveel mogelijk de aandacht te trekken.

DE WAGENBRUG TE 'S-GRAVENHAGE

Eindelijk zal zij verdwijnen, de beruchte Wagenbrug, die ook elken vreemdeling, die van of naar het station Holl. spoor gaat, wel bekend is. Een halve eeuw geleden had deze brug een ronden rug; de steenen kruin werd afgebroken en uit dien tijd dateert de houten bevoering. De kosten voor de nieuwe brug worden begroot op f 82.000.—. (Foto v. Tol.)

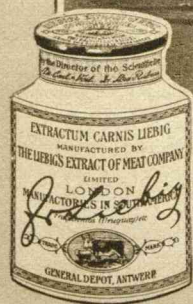
EEN KILO LIEBIG'S VLEESCH-EXTRACT

levert dezelfde hoeveelheid BOUILLON of SOEP, als

34 KILO OSSENVLEESCH

vrij van beenderen en vet.

HET IS DUS ZEER GOEDKOOP

Vee der Cie LIEBIG.

KARNEMELK

MELK

KOGHURT

ROOM

S. M.

VOOR gij u
voorziet van

MEUBELN,

bezoekt dan eerst

SPIER'S Meubelmagazijn,
Haarlemmerstr. 78, Amsterdam.
Telef. 6427.

Oppervlakte der Magazijnen 4000 vierk. Meter.

40 complete Ameublementen in diverse uitvoering
voor directe levering gereed.
SPECIALITEIT van Mahonie gepolitoerde Salon-Ameublementen.
Ruime sortering **Schrijfbureaux** en **Boekenkasten**.
Alle Meubelen worden geleverd met 2 jaar garantie.
Magazijnen zijn vrij te bezichtigen zonder verplichting.

S. M.

LIJDERS AAN SUIKERZIEKTE.

Gaarne wordt op aanvraag franco toegezonden de brochure.
uitgegeven door de **Mij. Orviëtanose**, gevestigd Nicolai-
straat 23, Den Haag, waarin uittreksels uit brieven, o. a.
ook van Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN.
Orviëtanose, het middel tegen **SUIKERZIEKTE**, bewijst
het eenige middel te zijn, dat deugdelijk is.

BOEKHANDEL W. TEN HAVE

KALVERSTRAAT BIJ HET SPUI AMSTERDAM

WANDTEKSTEN KERKBOEKEN
BIJBELSCHER PLATEN PRACHTWERKEN

TEL 4066 ZWITSERSCHER PHOTO'S TEL 4066

AUBRY SISTERS' „Greaseless Cream”

Eene aangename verrassing wacht
zelfs de meest verwende vrouw,
gezien de plotselinge, aanzien-
lijke verbetering, die haar teint
en gelaatsuitdrukking ondergaat,
onmiddellijk na gebruik, van deze
beroemde, Amerikaanse Mas-
sage- en Schoonheidscreme. Bij alle goede Coiffeurs en Parfumeurs.
Fl. 0.45 p. tube, fl. 1.15 p. pot. Vraagt onze gratis geill. brochure.

„AUBRY SISTERS' AGENCY”

Corn. Schuytstr. 2 Amsterdam Telefoon 3403 Z.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
A. J. NUSS, Amsterdam.
Reguliersbreestraat 30-32. — Tel. 557.
Paleisstraat 17. — Tel. 9048. — Raadhuisstr. 43.

Fabriek van Kantoorboeken.

OOK VOORHANDEN:

Losbladige Boeken,

geheel vlak en vast openliggend,
welke met sleutel afgesloten kunnen worden.

VOOR ALLE AFWIJKINGEN VAN
DEN NORMALEN HAARGROEI
WENDE MEN ZICH TOT DEN HOFKAPPER
JUSTMAN JACOB, 'S-GRAVENHAGE.
BROCHURE GRATIS CONSULT f 1.-

ROTOGRAVURE
is het IDEEAAL-PROCÉDÉ
voor elk soort
DRUKWERK

ATELIERS „EMULATION”

FOTOGRAFIE EN VERGROOTINGEN

GR. HERTOGINNELAAN 190 DEN HAAG

PIANO'S & ORGELS
NACHTGAALSTR. 54 UTR.

P. SLUIS.
VOGEL- EN PLUIMVEEVOEDER

Waarheen gaat gij?

Met alle soorten haarwerken
ongetwijfeld naar het
bekende atelier van

H. DE GROOT,

Kapper.

Aelbrechtskolk 3, Rotterdam.
Telefoon 637.

LICHT- en KOOKGAS

Zonder Leiding.

F. W. Seeboldt,
IJselmonde.

(Telef. Int. No. 4022 Met
Rotterdam).

Naaml. Vennootschap
Haarlemmer - Zachtwerf
Haarlemmer - Zachtwerf

Zeilyachten - Motorbooten
Winterbergplaats Reparatie
Inrichting

ONGEWENSCHTE
HAARGROEI

IN 'T GEZICHT, OP HANDE, ENZ.
VERWIJDT MEN DIRECT, ZEKER
PILNLOS, GEHEEL ONSCHADELIJK DOOR

SADOL Fl. 1.50
LAB. SEMIRA,
AMSTERDAM. KEIZERSGRACHT 8

Fabriek van
Corsetten voor
verkromming
van den rug.
D.B. KAGENAAR JR.
N. HEERENGRACHT 13,
AMSTERDAM.

EERSTE AMSTERDAMSCHER POETSDOEKENFABRIEK,

Weesperzijde (Omval) Telef. Zuid 4366. Amsterdam.

Wij leveren **Poetsdoeken** ter vervanging van Poetskatoen,
welke wij na het gebruik aan onze fabriek weder reinigen.

Vraagt offerte.

Ruim 60% besparing.

DEMANDEZ UN
DUBONNET
VIN TONIQUE AU QUINQUINA

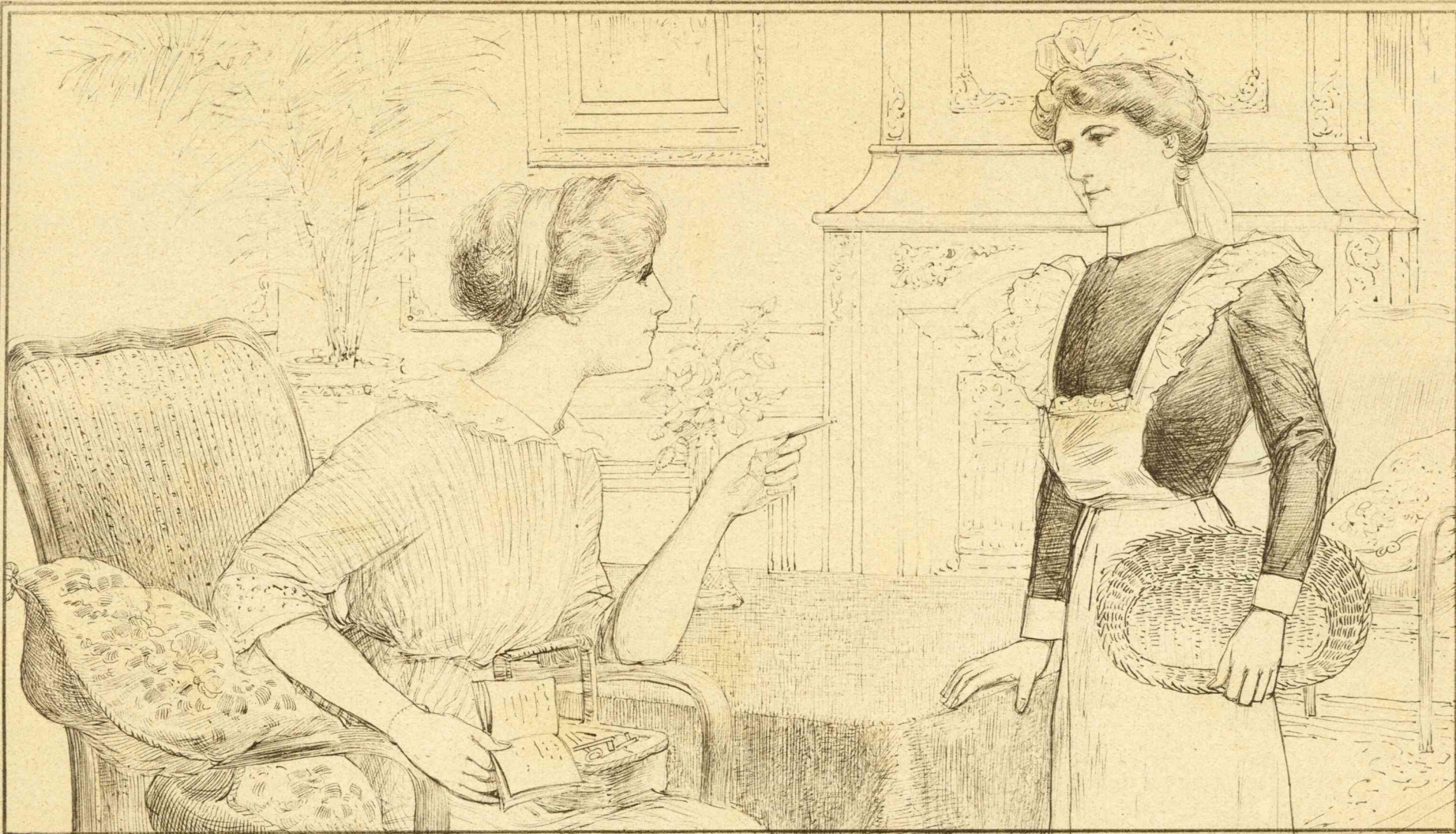
DANS TOUS LES RESTAURANTS ET CHEZ
LES MARCHANDS DE VIN.
AGENTS DÉPOSITAIRES MAHLER, BESSE & Cie
AMSTERDAM, 'S-GRAVENHAGE.

THE CROWN FOUNTAIN PEN.

DE BESTE - VULPEN.

De OVERTUIGING dat een CROWN VULPEN bijzonder voortreffelijke EIGENSCHAPPEN heeft, wint steeds
meer veld. Stadig neemt het gebruik toe. Dit FEIT! wordt BEWEZEN door de IMMER STIJGENDE omzetcijfers.
ONMISBAAR! is de uitdrukking van den dag.

Interieur

Mevrouw tot dienstmeisje: Ja, en dan nog een blik Potage à la Reine, een blik fijne doperwten en een blik getruif-seerd gehakt, alles van Heogenstraaten.

Tetrazzini

Laten wij U vanavond eens
wat moois voorzingen!!

DE prachtstemmen van artisten als
TETRAZZINI en MAC CORMACK

en tal van andere kunstenaars in Uw eigen huis!
Is dit mogelijk? Zeer zeker, wanneer gij een

His Master's Voice
Gramophone & Records

Mac Cormack

bezit. Zij brengen de Opera in Uw woning. Prachtige zang en
volmaakte orkestbegeleiding.

*Wij noodigen U uit om bij ons of onze Agenten deze volmaakte muziekinstrumenten en
platen te komen hooren.*

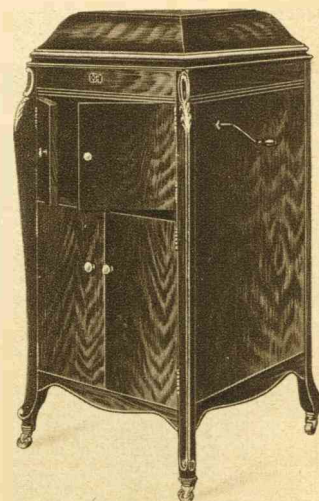
The American Import Company

22a Amsterdamsche Veerkade // Den Haag.

„HIS MASTER'S VOICE”
RECORDS
in verschillende prijzen vanaf
f 2.20 tot f 18.10 per stuk.

 Catalogi en geïllustreerde prijs-
courant gratis en franco benevens
adressen onzer agenten.

„HIS MASTER'S VOICE”
INSTRUMENTEN
met en zonder hoorn, in prijzen
vanaf f 37.50 tot f 690.-.

De Cabinet Grand No. 12
(f 414.-)
de volmaaktste spreekmachine.